

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4589)1966 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΝΑΤΥΠΟΝ ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΑΘΗΝΑΙ 1966

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ Εἰσαγωγή αὕτη ἔχει ὅλως πρακτικὸν σκοπὸν. Ἀπευθύνεται κυρίως εἰς ὅσους ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ παρόντος φυλλαδίου θέλουν νὰ περιορισθοῦν εἰς τὰ βασικὰ στοιχεῖα τοῦ θέματος, χωρὶς νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὰς λεπτομερείας. Καὶ αὐτοὶ ἴσως εἶναι οἱ περισσότεροι.

Διὰ τὸν ὥς ἄνω λόγον εἶναι γραμμένη μὲ ἀπλότητα καὶ ἐκλεκτικότητα. Προβάλλει μὲ πᾶσαν δυνατὴν συντομίαν καὶ σαφήνειαν ὅ,τι πλέον σημαντικὸν καὶ ἀξιοσημεῖωτον διαλαμβάνεται, μαζὶ μὲ ἄλλα, εἰς τὸ κύριον σῶμα τοῦ φυλλαδίου.

Ἡ ΡΙΖΑ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ

Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ τραχύνονται αἱ σχέσεις Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας. Ἡ τελευταία κρίσις εἶναι ἀπλῶς ἓνας κρίκος εἰς μακρὰν ἄλυσιν γεγονότων, ἡ ὁποία ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἕως τὰς ἡμέρας μας.

Ἐπὶ Ὁθωνος, ἡ βαυαροκρατία, ἐμπνεομένη ἀπὸ τὴν προτεστανικὴν περὶ Ἐκκλησίας ἀντίληψιν, ἐφύτευσε καὶ ἐκαλλιέργησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μίαν τερατώδη θεωρίαν καὶ πρᾶξιν ὡς πρὸς τὰς σχέσεις Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὴν θεωρίαν καὶ πράξιν αὐτὴν, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔπρεπε νὰ τελεῖ ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς Μοναρχίας. Εἰς τὴν πραγματικότητα, τὸ πηδάλιον δὲν ἀνῆκε-πάντοτε κατὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν-εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν σῶμα καὶ τὸν λαόν, ἀλλ' εἰς τοὺς ἀνακτορικοὺς συμβούλους.

Τὸ ἀντορθόδοξον καὶ ἀντιδημοκρατικὸν αὐτὸ πνεῦμα δὲν ἐξέλιπε μετὰ τὸν Ὁθωνα. Ἔως σήμερον, εἰς πολλὰς περιπτώσεις, παρ' ὅλην τὴν ἀνέκαθεν σθεναρὰν καὶ φωτισμένην ἀντίστασιν τῆς Ἐκκλησίας, ἐνεφανίσθη ὡς βρυκόλαξ ποὺ ἐτάραξε τὰς σχέσεις τῆς μὲ τὴν Πολιτείαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ, ὑπῆρχεν ἓνα γεγονός, τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποκλείῃ κάθε τοιαύτην ἐκτροπήν. Οἱ Ἕλληνες ἀπέκτησαν τὸ Σύνταγμά των. Τοῦτο διευτυπώθη, εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν Ἐκκλησίαν, σύμφωνα μὲ τὴν ὀρθὴν τοποθέτησιν τῶν πραγμάτων, τὴν ὁποίαν ὑπαγορεύουν ἡ φύσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἑλληνικὴ πολιτικὴ καὶ θρησκευτικὴ πραγματικότητα.

Κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Συντάγματος καὶ τὴν ρητὴν ἔκφρασιν του, ἡ Πολιτεία δὲν δύναται νὰ νομοθετήσῃ ὅ,τιδὴποτε σχετικὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἂν τοῦτο δὲν εἶναι ἐνηρμονισμένον μὲ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, βάσει τῶν ὁποίων ἡ Ἐκκλησία αὐτοδιοικεῖται ὡς ἐλεύθερος ἐν ἐλευθέρῳ κράτει συλλογικὸς ὀργανισμός. Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη: Εἰς οὐδεμίαν νομοθετικὴν πράξιν προβαίνει ἡ Πολιτεία, ἂν

δὲν ἔχη προηγουμένως ἐρωτηθῇ καὶ συμφωνήσῃ ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ρίζα τοῦ κακοῦ ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι τὸ πνεῦμα αὐτὸ τοῦ Συντάγματος δὲν τυγχάνει σεβασμοῦ ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας. Ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι λεπτομέρειαι. Λεπτομέρειαι ὅμως ποὺ ἡ κάθε μία των εἶναι ἱκανὴ νὰ δείξῃ—ὅλαι δὲ μαζὶ τὸ ἐπιτυγχάνουν πολὺ περισσότερον—τὰ αἷτια καὶ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐμμόνου αὐτοῦ κακοῦ, τὸ ὁποῖον καὶ σήμερον εἶναι θέμα πανελληνίου ἐνδιαφέροντος.

ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 4589/1966

Μία ἀπ' αὐτὰς τὰς εὐγλώττους λεπτομερείας εἶναι τὸ ψηφισθὲν προσφάτως ὑπὸ τῆς Βουλῆς, χωρὶς νὰ προφθάσῃ αὕτη νὰ ἐνημερωθῇ ἐπὶ τῆς πραγματικῆς του φύσεως, ὑπ' ἀρ. 4589)66 Νομοθετικὸν Διάταγμα. Τοῦτο ἐχαλκεύθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τῶν «Ἀποστατῶν», ἡ ὁποία περισσότερον κάθε ἄλλου κυβερνητικοῦ σχήματος, ἀπὸ ὅσα ἐγνώρισεν ἡ νεωτέρα Ἱστορία τῆς χώρας, ἐνεφορεῖτο ἀπὸ τὴν νοοτροπίαν τῆς ὑποδουλώσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ Διάταγμα τοῦτο εἰς τὰ πλεῖστα σημεῖα του καὶ εἰς αὐτὴν ταύτην γενικῶς τὴν «ψυχὴν» του εἶναι ἀντισυνταγματικόν, ἀντικανονικόν, ἀντεκκλησιαστικόν καὶ ἀντιλαϊκόν. Ὡς ὀρθῶς καὶ εὐστόχως παρατηρήθη εἰς τὴν πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Τύπου ἀνακοίνωσιν τῆς ἐκ Συνοδικῶν Ἐπιτροπῆς, τὴν

ὁποῖαν ὥρισεν ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ νὰ τὸ μελετήσῃ καὶ τὸ ὑπομνηματίσῃ, οὔτε καὶ εἰς τὸν τελευταῖον συνοικιακὸν ἀθλητικὸν σύλλογον δὲν θὰ ἐτόλμα ποτὲ νὰ συμπεριφερθῇ τόσον ἀντισυνταγματικῶς τὸ Κράτος ὡς συμπεριεφέρθη ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸ Διάταγμα τοῦτο.

Εἰς τὸ κύριον σῶμα τοῦ παρόντος φυλλαδίου περιέχεται ἀκριβῶς ἡ ἐμπεριστατωμένη ὑπομνημάτισις τῆς ὡς ἄνω Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἐβοηθήθη εἰς τὸ ἔργον τῆς καὶ ἀπὸ κορυφαίους νομικούς.

ΟΛΙΓΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Τὸ Νομοθετικὸν αὐτὸ Διάταγμα εἶχε ζητήσῃ ἡ Ἐκκλησία διὰ νὰ ρυθμισθῇ τὸ ζήτημα τῶν γενομένων κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1965 μητροπολιτικῶν μεταθέσεων καὶ ἐκλογῶν.

Συγχρόνως, σκεπτομένη ρεαλιστικῶς, εἶχε ζητήσῃ ἡ Ἐκκλησία νὰ μειωθοῦν τὰ προσόντα τῶν ὑποψηφίων ἐφημερίων—φυσικὰ προσωρινῶς—πρὸς πλήρωσιν τῶν τρομακτικῶν ἐφημεριακῶν κενῶν, τὰ ὁποῖα ἔχουν καταστῇ μόνιμος κατάστασις εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς Μητροπόλεις τῆς Ἑπικρατείας καὶ μάλιστα εἰς παραμεθορίους τοιαύτας, ὅπου ἡ ἀνάγκη πληρώσεως τῶν κενῶν τούτων δὲν εἶναι μόνον ἀπὸ θρησκευτικῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐθνικῆς ἀπόψεως κατεπείγουσα καὶ μεγίστη.

Τέλος, ἡ Ἐκκλησία ἐζήτησε καὶ τὴν ὑπὸ Ἐπιτροπῆς σύνταξιν πλήρους Καταστατικοῦ Χάρτου της.

Εἰς τὸ τρίπτυχον τοῦτο εἶναι ἀπάντησις τὸ ἐν λόγῳ Νομοθετικὸν Διάταγμα. Ἀπάντησις, ἐκτὸς ὠρισμένων σημείων, τόσον κατὰ βάσιν ὅσον καὶ εἰς τὰς ἐπὶ μέρους ὀψεις της, βαυαρικῆς καὶ οὐχὶ ἐλληνορθοδόξου νοοτροπίας καὶ «ἠθικῆς».

Μὲ τὸ νομοθέτημα τοῦτο, οὔτε ὀλίγον οὔτε πολὺ, ποδοπατοῦνται ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ τὸ δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας. Καταλύεται ἡ αὐτοτέλεια καὶ τὸ αὐτοδιοίκητόν της. Καταλύονται ἐπίσης καὶ τὰ ἄρθρα τοῦ Συντάγματος, τὰ ὅποια τὰς κρηπιδώνουν. Πλήττονται δὲ ὅχι μόνον ἡ ποιμαίνουσα Ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ τὸ ποίμνιον, ὁ λαός.

Συγκεκριμένως ἐσημειώθη οὕτω ὑποτροπὴ τοῦ βανασουργήματος τοῦ 1959, ὅποτε διὰ Νόμου καὶ Διατάγματος, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐμειώθη ἐτσιθελικῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ καθιερώθη «βέτο» τοῦ βασιλικοῦ ἐπιτρόπου παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ. Ἀλλὰ τότε (1959, 1960) ἡ Ἐκκλησία, ἀντιδράσασα ὡς ὤφειλεν, ἐπέβαλε τὴν κατάργησιν τῶν διατάξεων ἐκείνων.

Ἔχομεν λοιπὸν τώρα ἐνώπιόν μας τὸ Διάταγμα 4589)1966, τὸ ὅποῖον συνεχίζει τὸ χρόνιον κακὸν καὶ μάλιστα μὲ περισσοτέραν ὀξύτητα καὶ εἰς εὐρύτερον πεδίον. Τὸ χαρακτηρίζει εἰς συνδυασμὸς ὠμότητος καὶ ἀπρο-

νοησίας, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα προδίδουν : α) ἀμβλυτάτην αἴσθησιν τῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας ὡς θείου καθιδρύματος, ἀλλὰ καὶ ὡς συλλογικοῦ ἐλευθέρου θεσμοῦ μέσα εἰς τὸ δημοκρατικὸν καὶ χριστιανικὸν μας πολίτευμα. β) Περιφρόνησιν καὶ ἐκδικητικότητά πρὸς τοὺς φορεῖς τῆς πνευματικῆς καὶ διοικητικῆς ἐξουσίας τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι πρὸς τὸ σῶμα τῶν ἐπισκόπων της.

Ἴδου τώρα, μία δειγματοληψία ἐκ τῶν τρωτῶν τοῦ Διατάγματος, ἡ ὁποία νομίζομεν ἀρκεῖ διὰ τὸν ἀναγνώστην, ποὺ δὲν θὰ εἶχε τὸν καιρὸν ἢ τὸ εἰδικώτερον ἐνδιαφέρον νὰ ἐνδιατρίψῃ εἰς τὴν ἐμπεριστατωμένην καὶ διεξονυχιστικὴν ἔκθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς.

ΤΑ ΤΡΩΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

1) Ἄρθρον 3, παράγραφος 1. Εἰς τὴν κληρικολαϊκὴν Ἐπιτροπὴν καταρτισμοῦ τοῦ καταλόγου τῶν ἐκάστοτε ἐκλογίμων πρὸς ἀρχιερατείαν, ὠρισμένα μέλη δὲν ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ Νόμου, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Οὗτος δύναται τοιοῦτοτρόπως νὰ ἐπηρεάζῃ τὴν Ἐπιτροπὴν.

Εἰς αὐτήν, ἐξ ἄλλου, πλειοψηφεῖ τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον (13 ἀρχιερεῖς, 15 λαϊκοί).

Καὶ κάτι ἀκόμη πλέον ἀκατανόητον. Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς δὲν εἶναι πάντοτε ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, ἀλλὰ δημόσιος λειτουρ-

γός, ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας ἢ καὶ κατώτεροι τούτου ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους.

Ἀπ' ἅκρου εἰς ἅκρον δηλαδή ἀντισυνταγματικώτατον καὶ ὑποβιβασμός τῆς Ἐκκλησίας.

2) Ἄρθρον 4, παράγραφοι 1, 2. Ὅρίζεται ὅριον ἡλικίας διὰ τοὺς ἀρχιερεῖς, ἐξαιρουμένου τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ Κανόνες δὲν προβλέπουν τοιαύτην ἀναγκαστικὴν ἀποχώρησιν. Γίνεται, ἐξ ἄλλου, διάκρισις μεταξὺ Ἑλλήνων πολιτῶν ἔναντι τοῦ Νόμου (ἀπὸ τὸ ἓν μέρος ὁ ἐξαιρούμενος ἀρχιεπίσκοπος, ἀπὸ τὸ ἄλλο ὅλοι οἱ λοιποὶ ἀρχιερεῖς), ἐνῶ τὸ Σύνταγμα (ἄρθρον 5) ὁρίζει : «Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Νόμου».

3) Ἄρθρον 5, παράγραφοι 1, 2. Πρόκειται ἐδῶ διὰ τὴν περίπτωσιν ἱατρικῆς κρίσεως καὶ γνωμοδοτήσεως περὶ ἀνικανότητος ἀρχιερέως λόγῳ νόσου ἢ γήρατος. Ἡ κρίσις αὕτη γίνεται ὑπὸ τριῶν καθηγητῶν τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, οἱ ὅποιοι δὲν ὁρίζονται παγίως ὑπὸ τῆς Σχολῆς, ἀλλὰ κατὰ περίπτωσιν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, πρᾶγμα ὅπερ ἀντίκειται εἰς τὰ ἄρθρα 2 καὶ 3 τοῦ Συντάγματος.

Κατὰ τὴν παράγραφον 2, ὁ ὑπουργὸς ἔχει δικαίωμα νὰ ἀποφασίσῃ περὶ ἐξόδου ἀρχιερέων ἐκ τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας ἄνευ

γνώμης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ ὁποία μόνη ἔχει τὸ πρὸς τοῦτο δικαίωμα, συμφώνως πρὸς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας. Ἡ παράγραφος 2 δηλαδή ἀποκορυφώνει τὴν ἀντισυνταγματικότητα καὶ ἀντικανονικότητα τῆς προηγουμένης.

4) Ἄρθρον 6, παράγραφος 2. Συνιστᾷ, ὑπὸ τὸν ὑπουργὸν Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, εἰδικὸν λογαριασμὸν εἰς τὸ TAKE, εἰς τὸν ὁποῖον περιέρχονται ὑποχρεωτικῶς τὰ δικαιώματα τῶν ἀρχιερέων ἐκ γάμων ἢ διαζυγίων ἢ ἐκ πάσης φύσεως ἱεροπραξιῶν.

Τοῦτο σημαίνει ὅτι οἱ πιστοὶ εἶναι ὑποχρεωμένοι, ἐπὶ ἀπειλῇ τῶν ποινῶν τῶν ἄρθρων 235 καὶ 236 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος, νὰ καταβάλλουν τὴν ἀμοιβὴν εἰς τὸ TAKE. Ἐπιβάλλεται δηλαδή εἰς τὸν λαὸν νέον εἶδος ἐμμέσου φορολογίας. Σημειωτέον ὅτι εἰς πολλὰς περιπτώσεις καὶ δὴ διὰ λόγους πνευματικούς, οἱ ἀρχιερεῖς δὲν κρίνουν σκόπιμον νὰ δέχωνται χρήματα ἐξ ἱεροπραξιῶν.

Τίθεται λοιπὸν τὸ ἐρώτημα: Τί θὰ γίνεταί ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εἰς τὰς τοιαύτας περιπτώσεις.

Καὶ ἐδῶ προσβάλλονται καιρίως καὶ τὸ Σύνταγμα καὶ οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, τίθεται δὲ μόνιμος λαβὴ σκανδαλισμοῦ τῶν πιστῶν. Τὸ προαιρετικὸν φιλοδώρημα μεταβάλλεται εἰς ὑποχρεωτικὸν «χαράτσι».

5) Ἄρθρον 6, παράγραφος 4. Προβλέπεται ὁ διὰ Διατάγματος καθορισμὸς τῶν οἱ-

κονομικῶν ὑποχρεώσεων τῶν χριστιανῶν διὰ βαπτίσεις, γάμους καὶ κηδείας. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους καὶ ἡ παράγραφος αὕτη εἶναι ἀντισυνταγματική καὶ ἀντικανονική.

6) Ἄρθρον 6, παράγραφος 6. Ἐπιβάλλεται ἔλεγχος τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τῶν Μητροπόλεων ὡς νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου. Ἐπιφανειακῶς τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀνώδυνον καὶ ἄξιον ἐπικροτήσεως ἀπὸ πάσης πλευρᾶς. Εἰς τὴν πραγματικότητα ὁμως πρόκειται περὶ ἐπεμβάσεως, ἡ ὁποία θὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἀδιέξοδον. Διότι ἡ Ἐκκλησία καὶ προσωπικῶς οἱ κατὰ τόπους Μητροπολῖται ἐκ τῶν ἰδίων των θυλακίων διοχετεύουν εἰς τὰ ἔργα εὐποιᾶς κεφάλαια καὶ ἐπὶ μέρους μικροποσά, τῶν ὁποίων μὲ τὸν τοιοῦτον ἔλεγχον θὰ δυσχερανθῇ ἢ θὰ ἐξουδετερωθῇ ἡ χρησιμοποίησις.

Εἶναι γνωστὴ πραγματικότης ὅτι σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ Κράτος ἐξακολουθεῖ νὰ ἀσκῇ ἐλλιπεστάτην κοινωνικὴν ἀντίληψιν. Καὶ ὅτι ὅλαι ἀνεξαιρέτως αἱ Μητροπόλεις τῆς ἐπικρατείας, μὲ τὴν πνοὴν καὶ τὴν ἐξ ἰδίων δαπάνην τῶν ἐπισκόπων, συμπαραστατουμένων ὑπὸ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας τοῦ ποιμνίου των, ἥτοι αὐτοῦ τούτου τοῦ λαοῦ, ἀναπληροῦν τὴν Πολιτείαν. Τὰ περισσότερα Νοσοκομεῖα, Ὁρφανοτροφεῖα, Γηροκομεῖα, Οἰκοτροφεῖα μαθητῶν, Συσσίτια καὶ Κατασκηνώσεις Παιδιῶν κατὰ τὸ θέρος, ἀκόμη καὶ κατασκευαὶ ὑπαγόμεναι εἰς τὴν

ἄρμοδιότητα τῶν Δήμων καὶ τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίων Ἔργων, γίνονται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἄν δὲν ὑπῆρχεν αὕτη, ἡ χώρα μας θὰ εἶχε θλιβερὰ πρωτεῖα τῶν ὑπαναπτύκτων περιοχῶν τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπότητος. Ἡ λιποτακτοῦσα λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἰδικόν της καθῆκον Πολιτεία ἔρχεται τώρα νὰ καθελώσῃ τὴν ἀναπληροῦσαν τοῦτο Ἐκκλησίαν. Ἄν τὸ Κράτος ἔδιδεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὰ πρὸς τοῦτο κεφάλαια, θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα ἐλέγχου. Ἡ ἀπλῆ λογικὴ καὶ τὸ μεγαλειῶδες ἔργον τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν τομέα τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀντιλήψεως ὑπαγορεύουν τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἐπεμβάσεως ταύτης τοῦλάχιστον ὡς ἀστόχου, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν ὅτι εἶναι αὐτόχρημα ἄδικος καὶ ἀπεριγράπτως ἐπιζημία διὰ τὸ κοινωνικὸν σύνολον. Διότι καὶ ἐδῶ ὁ πτωχὸς λαὸς θὰ πληρώσῃ τὰ σπασμένα, ὁ λαὸς αὐτὸς ἀπέναντι τῶν ἀναγκῶν τοῦ ὁποίου τὸ Κράτος δὲν ἔχει ἀκόμη νὰ ἐπιδείξῃ κοινωνικὴν πολιτικὴν ἀνταξίαν πολιτισμένης χώρας.

7) Ἄρθρον 7, παράγραφος 1. Ὅρίζεται σύστασις Ἐπιτροπῆς πρὸς σύνταξιν σχεδίου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο γίνεται χωρὶς νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ γνώμη τῆς Ἱεραρχίας, προσβαλλομένου βαναύσως τοῦ δικαιώματος αὐτοδιοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας.

8) Ἄρθρον 8, παράγραφοι 1 καὶ 2. Προσφέρει χιμαιρικὴν λύσιν εἰς τὸ πρόβλημα

πληρώσεως τῶν ἡμερησιακῶν κενῶν, διὰ μετατοπίσεως ἀνυπάρκτων ὑπεραρίθμων ἡμερῶν ἀπὸ Μητροπόλεως εἰς Μητρόπολιν. Ἡ τραγικὴ πραγματικότητα εἶναι ὅτι ὑπάρχουν κενὰ μεγάλα, ἰδίως εἰς τὰς ἀκριτικὰς περιοχάς. Ταῦτα, πρὸς τὸ παρόν, θὰ ἠδύναντο νὰ πληρωθοῦν μόνον μὲ τὴν μείωσιν τῶν προσόντων διὰ τοὺς ὑποψηφίους ἡμερῶν. Διὰ νὰ περιορισθῶμεν εἰς ἓν μόνον παράδειγμα: 45 Ναοὶ ἐφέτος ἀκριτικῶν χωρίων μιᾶς Μητροπόλεως δὲν ἐλειτούργησαν τὰ Χριστούγεννα ἐλλείψει ἡμερῶν.

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΜΥΝΕΤΑΙ

Ἡ Ἐκκλησία καλεῖ τὸν Τύπον καὶ τὰ κόμματα νὰ μελετήσουν τὰ κατ' αὐτὴν ὡς πρὸς τὰς σχέσεις της μὲ τὴν Πολιτείαν καὶ νὰ συμβάλλουν ὥστε, μὲ πνεῦμα ρεαλιστικὸν καὶ φωτεινόν, νὰ ἐπανέλθουν αὗται εἰς τὴν ἐξ ἀπόψεως συνταγματικῆς καὶ ἠθικῆς ὀρθὴν θέσιν των. Τὸ Ἔθνος εἶναι ταυτόσημον μὲ τὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς καὶ ὁ αὐτὸς λαὸς ἀνήκει καὶ εἰς ἐκεῖνο καὶ εἰς αὐτήν. Ἀντεκκλησιαστικὴ πολιτικὴ σημαίνει λοιπὸν ἀντεθνικὴν καὶ ἀντιλαϊκὴν πολιτικὴν.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐνδώσῃ εἰς τοιαύτην καταπάτησιν τῶν δικαιωμάτων της καὶ τῶν ἐλευθεριῶν της ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας. Δὲν εἶναι ἐξουσία ὑπἄλληλος εἰς τὴν Πολιτείαν, ἀλλὰ τοῦλάχιστον συνάλληλος, ὡς διδάσκει ἡ Ἱστο-

ρία καὶ τὸ παρόν. Εἶναι θεσμὸς ὑψηλότερος τοῦ τῆς Πολιτείας. Ὅχι μόνον ἀντικειμενικῶς, ἀλλὰ καὶ εἰς καρδίαν τοῦ λαοῦ.

Ἡ συνταγματικὴ ἀρχὴ τῆς συμφωνίας Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας δέον νὰ πρυτανεύσῃ καὶ νὰ εὕρῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς εἰς τὴν Νομοθεσίαν, ἡ ὁποία πρέπει νὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τοὺς ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ Συντάγματος, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία αὐτοδιοικεῖται. Μόνον οὕτω ἡ σοβοῦσα κρίσις θὰ παύσῃ, κρίσις ἡ ὁποία προῆλθεν ἀπὸ τὰς προκλήσεις τῆς Πολιτείας, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία ἀμύνεται δι' αὐτὰς ταύτας τὰς βάσεις τῆς θέσεώς της ἐντὸς τοῦ πολιτεύματος καὶ τοῦ ἔθνους.

Υ Π Ο Μ Ν Η Μ Α
ΕΠΙ ΤΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4589)1966 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ
ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ἡ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν συνεδρίαν Αὐτῆς τῆς 10ης τρέχοντος μηνός, συγκροτηθεῖσα Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν ὑποσημειούμενων Μητροπολιτῶν Ἠλείας Γερμανοῦ, Θεσσαλονίκης Παντελεήμονος, Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Κυπριανοῦ, Ἐλασσῶνος Ἰακώβου, Μεσσηνίας Χρυσοστόμου καὶ Παραμυθίας—Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου Τίτου, λαβοῦσα τὴν ἐντολήν, ἵνα διερευνήσῃ κατ' ἄρθρον τὸ κείμενον τοῦ ἄρτι ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσιοδοτήσεως ψηφισθέντος Νομοθετικοῦ Διατάγματος ὑπ' ἀριθμ. 4589)1966, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας καθ' ἣν ἀνετέθη εἰς αὐτὴν ἡ ἐντολὴ μέχρι τῆς σήμερον, ἥτοι ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, εἰς ἀλλεπαλλήλους καὶ πολυώρους συσκέψεις αὐτῆς ἀπασχοληθεῖσα μὲ τὸ ὡς ἄνω θέμα, εὐρίσκεται εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ παρουσιάσῃ τὸ ἔργον αὐτῆς ἐν τῷ παρόντι Ὑπομνήματι.

Ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ συμβουλευθῇ καὶ περὶ τὰ νομικὰ εἰδικούς, ἵνα τὸ ἔργον αὐτῆς καταστῇ ὅσον τὸ δυνατόν ἐντελέστερον καὶ ὠλοκληρωμένον. Οὕτω παρεκάλεσε τὸν τακτικὸν καθηγητὴν τῆς Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Ἱστορίας τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν κ. Γεράσιμον Κονιδάρην, τὸν εἰδικὸν ἐπὶ τῶν θεμάτων τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου δικηγόρον κ. Θεοφάνην Ζούκαν, ὡς καὶ τὸν δικηγόρον παρ' Ἀρείῳ Πάγῳ καὶ Νομικὸν Σύμβουλον τοῦ Ἀγίου Ὁρους κ. Ἰωάννην Πουλάκον,

οἵτινες εὐχαρίστως ἀπεδέχθησαν τὴν παράκλησιν καὶ συνειργάσθησαν μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς παρασχόντες χρησίμους εἰδικὰς πληροφορίας. Ἡ Ἐπιτροπὴ προτείνει ὅπως πρὸς τοὺς ἐν λόγῳ λαϊκοὺς ἡ Ἱεραρχία ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας Αὐτῆς.

Α'. Βασικαὶ διαπιστώσεις.

Ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς διεπιστώθησαν τὰ ἑξῆς ἀξιοπρόσεκτα σημεῖα :

Βασικὴ αἰτία τῆς ἐκ νέου δημιουργίας στενοχωρίας τῆς Ἐκκλησίας, ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ὡς ἄνω ὑπὸ κρίσιν Νομοθετικοῦ Διατάγματος, τυγχάνει μία ἐσφαλμένη ἀντίληψις τῆς Πολιτείας, ὅσον ἀφορᾷ τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Πέρα δὲ αὐτῆς τῆς ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως τῆς Πολιτείας, τὸ ὅλον θέμα ἄρχεται καὶ καταλήγει εἰς τὰ δύο πρῶτα ἄρθρα τοῦ Συντάγματος καὶ εἰς τὴν ἐρμηνείαν, ἣτις ἔχει δοθῇ εἰς τὰ ὡς ἄνω ἄρθρα. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Ἱεραρχίας ἐπὶ τοῦ θεμελιώδους τούτου ζητήματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρέπει πρωτίστως νὰ ληφθῶσι τὰ κατάλληλα ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας μέτρα, διότι πᾶσα καθυστέρησις θὰ ἔχῃ ὡς συνέπειαν τὴν καθημερινὴν διένεξιν μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, τῆς τελευταίας ταύτης νομοθετοῦσης, ὡς γνωστόν, κατὰ βούλησιν καὶ μάλιστα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας καί, τὸ χειρότερον πάντων, ἀντιθέτως καὶ πολεμίως πρὸς τοὺς Θεοὺς καὶ Ἱεροὺς Κανόνας, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τὸν Συνταγματικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας, οὐ μόνον τῆς ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν Ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὅστις Καταστατικὸς τῆς Ἐκκλησίας Χάρτης συγκροτεῖ τὴν διοικητικὴν ἐνότητα ἀπάσης τῆς ἐν τῇ οἰκουμένῃ Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἐνδεικτικῶς ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ ὑπενθυμίζει εἰς τὴν Ἱεραρχίαν, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1947 ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον

τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» δύο ἄκρως σπουδαῖαι ἐργασίαι, ἥτοι: 1ον Θεμ. Τσάτσου «Εἰσῆγησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων 1 καὶ 2 τοῦ Συντάγματος», καὶ 2ον τὸ «Ὑπόμνημα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὴν Συνταγματικὴν Ἐπιτροπὴν, περὶ τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας».

Τὸ «Ὑπόμνημα» τοῦτο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐδημοσιεύθη ἐκ νέου εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» τῆς 15ης Δεκεμβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους. Θὰ ᾔτο δὲ εὐχῆς ἔργον αἱ ἐν λόγῳ ἐργασίαι νὰ ἐμελετῶντο ἐν συνεδρίαις τῆς Ἱεραρχίας, ἥ κατ' ἰδίαν ὑπὸ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν πρὸς βασικὴν κατατόπισιν αὐτῶν ἐπὶ τῆς ρίζης τῆς διενέξεως Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

Β'. Γενικαὶ Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 4589)1966 Νομοθ. Διατάγματος.

Ἡ Ἐπιτροπὴ, ἐργασθεῖσα ὡς ἄνωτέρῳ ἐπὶ τοῦ ὑπὸ κρίσιν καὶ ἔλεγχον Νομοθετικοῦ Διατάγματος, ἐξήτασε τοῦτο πρῶτον μὲν ἀπὸ γενικωτέρας σημασίας, δεύτερον δὲ ἀπὸ εἰδικωτέρας ἀπόψεως.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν γενικωτέραν σημασίαν τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος ἐπεσήμανε ταῦτα:

Τὸ ὅλον Νομοθετικὸν Διάταγμα εἶναι ἀπότοκον τῆς ὡς ἄνω σημειωθείσης ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως τῆς Πολιτείας, ἀναφορικῶς πρὸς τὰς σχέσεις αὐτῆς μετὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ Νομοθετικὸν Διάταγμα, ὡς γνωστόν, ἐζήτησεν ἡ Ἐκκλησία, διὰ νὰ ρυθμισθῇ τὸ ζήτημα τῶν διενεργηθεισῶν κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους 1965 μεταθέσεων καὶ ἐκλογῶν τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν. Ἐζήτησε δὲ πρὸς τούτοις, ὅπως μειωθῶσι τὰ προσόντα τῶν ὑποψηφίων ἐφημερίων πρὸς πλήρωσιν τῶν τρομακτικῶν ἐφημεριακῶν κενῶν παρ' ἀπάσαις σχεδὸν ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐζήτησε δέ, τέλος, ἡ Ἐκκλησία καὶ τὴν σύνταξιν

ὑπὸ Ἐπιτροπῆς πλήρους Καταστατικοῦ Χάρτου.

Ἐναντι τῶν ὡς ἄνω τριῶν αἰτημάτων τῆς Ἐκκλησίας, ἀναγομένων εἰς τὰ ἀπολύτως ἐσωτερικά διοικητικά θέματα αὐτῆς, ἡ Πολιτεία ἐρρύθμισε μὲν Νομοθετικῶς τὸ ζήτημα τῶν μεταθέσεων καὶ ἐκλογῶν τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν, ἀπέρριψεν ὅμως ἐν συνεχείᾳ τὸ περὶ προσόντων τῶν ἐφημερίων, ἵνα μένωσιν ἀνευ ἱερέων ἑκατοντάδες ἐνοριακοὶ Ναοὶ ἐν τῇ Χώρᾳ, καὶ τέλος συνεκρότησεν Ἐπιτροπὴν Συντάξεως Καταστατικοῦ Χάρτου κατὰ τρόπον μὴ δυνάμενον νὰ γίνῃ ἀποδεκτὸς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ Νομοθετικὸν ὡς ἄνω Διάταγμα ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Ἐπιτροπῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσιοδοτήσεως, ἀφοῦ προηγουμένως, ὡς γνωστόν, ἠκούσθησαν ἐν τῇ Βουλῇ ὕβρεις καὶ βαρεῖς χαρακτηρισμοὶ κατὰ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καταχωρισθέντες ἀτυχῶς εἰς τὰ ἐπίσημα Πρακτικά αὐτῆς πρὸς διασυρμὸν τῶν ταγῶν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἠκούσθησαν ἐκεῖ ἀπόψεις κυριολεκτικῶς καταλυτικαὶ τῆς αὐτοτελείας καὶ αὐτοδιοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Περαιτέρω, ἡ Ἐπιτροπὴ γενικῶς ἐξετάζουσα τὸ ἐν λόγῳ Νομοθετικὸν Διάταγμα χαρακτηρίζει αὐτὸ ὡς τέκνον ἐκδικήσεως τῆς Πολιτείας διὰ τὸ δῆθεν «πραξικόπημα» τῆς Ἱεραρχίας, ἐκλεξάσης τοὺς προαναφερθέντας Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας.

Διὰ τοῦ ὑπὸ κρίσιν καὶ ἔλεγχον Νομοθετικοῦ Διατάγματος ἡ αὐτοτέλεια καὶ αὐτοδιοικήσις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σύρονται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ οὕτως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, δεσμία ὑπὸ τῆς Πολιτείας εἰς τὰ δογματικά, ἱερατικά, ποιμαντικά Αὐτῆς καθήκοντα, ὑποχρεοῦται κατὰ σχῆμα ὀξύμωρον νὰ ἐργασθῇ, ἐπιτελοῦσα τὸ χρέος Αὐτῆς ἔναντι τοῦ ποιμαινομένου λαοῦ Της καὶ ἔναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει καὶ θὰ ὑπάρξῃ ἡ φιλόστοργος μήτηρ καὶ ἡ σωτήριος κιβωτός.

Ἐπισημαίνει ὡσαύτως, ἡ Ἐπιτροπή, ὅτι τὸ ἐν λόγῳ Νομοθετικὸν Διάταγμα ἀποτελεῖ συνέχειαν τοῦ Νόμου καὶ τοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος τοῦ ἔτους 1959, ὡς γνωστὸν, διὰ πρώτην φορὰν κατὰ τρόπον δικτατορικόν, πλὴν τῶν ἄλλων, ἀφοῦ ἐμειώθη ἀπαραδέκτως ὑπὸ τῆς Πολιτείας ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου, καθιερώθη VETO τοῦ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ Βασιλικῷ Ἐπιτρόπου, κατὰ τρόπον ἐνθυμίζοντα τὰς καταδυναστευτικὰς καὶ προτεσταντικὰς περὶ Ἐκκλησίας ἀπόψεις τῶν Βαυαρῶν. Ἀλλ' ὡς γνωστὸν ἡ Ἐκκλησία, ἐγκαίρως καὶ ὀφειλετικῶς ἐνεργήσασα κατὰ τὰ ἔτη 1959 καὶ 1960, συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ καταργηθῶσιν αἱ καταθλιπτικαὶ ὡς ἄνω διατάξεις τοῦ Νόμου καὶ τοῦ Βασιλικοῦ Διατάγματος τοῦ 1959, ἃν καὶ ἔμεινεν ἔκτοτε ἐν ἐκκρεμότητι τὸ θέμα τοῦ μεταθετοῦ τῶν Μητροπολιτῶν, ὅτε καὶ περιορίσθη εἰς τὸ ἐλάχιστον.

Ἐπισημαίνει, ἐν συνεχείᾳ, ἡ Ἐπιτροπή, ὅτι τὸ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1959 ἐπικρατοῦν ἀνθιεαρχικὸν πνεῦμα παρὰ τισι Βουλευταῖς, περισσότερον ἐνισχυθὲν ἐν τῷ μεταξύ, εἰσώρμησεν ἀκάθεκτον καὶ ἐν βίᾳ πολλῇ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Βουλῆς, καὶ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ ψήφισις τοῦ ἐν λόγῳ Νομοθετικοῦ Διατάγματος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπηυξημένη ἐκδοσις τῶν εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας Νομοθετηθέντων ἐν ἔτει 1959 καταλυτικῶν τῆς αὐτοτελείας καὶ αὐτοδιοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ αὐτὴ πρόθεσις καὶ τάσις τῆς Πολιτείας συνεχίσθη καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1963, ὅτε ἄλλος Νόμος ἐν παντελεῖ ἀγνοία τῆς Ἐκκλησίας ψηφισθεὶς, ἐξ ἴσου ἐταπείνωσε τὴν αὐτοτέλειαν τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν Αὐτῆς.

Ἡ γενικωτέρα ἐξέτασις τοῦ ὑπὸ ἔλεγχον Νομοθετικοῦ Διατάγματος, ὡς καὶ ἡ μελέτη τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσιοδοτήσεως, ἥτις ἐψήφισε τὸ ἐν λόγῳ Νομοθετικὸν Διά-

ταγμα, ἔδωκεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τὴν ἀτυχῇ εὐκαιρίαν νὰ συμπεράνῃ πρὸς τοῖς ἀνωτέρω ταῦτα: Οἱ ἀξιότιμοι κ.κ. Βουλευταί, ἂν καὶ ἔχουσιν ἐγκαίρως, ἐπαρκῶς καὶ κατ' ἐπανάληψιν διαφωτισθῇ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ βασικῶν διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας ζητημάτων, ἐξέφερον ἐν τούτοις κατὰ τὰς πολυώρους ἐκείνας συζητήσεις γνώμας καὶ ἀπόψεις ἀπαραδέκτους. Εἶναι ἐξ ἄλλου γεγονὸς εὐτυχῶς ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν κ.κ. Βουλευτῶν ἔχουσιν ἀγαθὰς περὶ τῆς Ἐκκλησίας διαθέσεις καὶ ὑποβοηθοῦσι τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας εἰς τὸ ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις αὐτῶν πολύμοχθον Ἐκκλησιαστικὸν καὶ Ἐθνικὸν ἔργον.

Γ'. Εἰδικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4589)1966 Νομοθ. Διατάγματος.

Ἐν τοῖς προηγουμένοις ἐξετέθησαν αἱ γενικώτεραι ἀπόψεις καὶ παρατηρήσεις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ἐλεγχομένου Νομοθετικοῦ Διατάγματος.

Ἦδη ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκθέτει ἐν συνεχείᾳ τὰς παρατηρήσεις αὐτῆς καὶ τὸ πόρισμα εἰδικώτερον ἐφ' ἑκάστου ἄρθρου καὶ ἐφ' ἑκάστης παραγράφου τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος.

Πρὸς ἀπλουστέραν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοῦ θέματος κατανόησιν καὶ ἔρευναν ἡ Ἐπιτροπὴ ἠκολούθησε τὴν κάτωθι ἀπλὴν μέθοδον:

1ον Καταχωρίζει, ὡς ἔχει, τὸ κείμενον τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος.

2ον Ἀμέσως ἐν συνεχείᾳ ἐξετάζει τὰ ἄρθρα καὶ τὰς παραγράφους ἀπὸ ἀπόψεως ἀντισυνταγματικότητος καὶ ἀντικανονικότητος.

3ον Καταχωρίζει προτάσεις καὶ παρατηρήσεις αὐτῆς.

Ταῦτα εὐσεβάστως ἐκθέτουσα τῇ Σεπτῇ Ἱεραρχίᾳ ἢ ὑπ' Αὐτῆς συγκροτηθεῖσα Ἐπιτροπῇ, καὶ θέτουσα ὑπὸ τὴν κρίσιν Αὐτῆς τὰ πορίσματα αὐτῆς,

πέποιθεν ὅτι θὰ ἀναγνωρισθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν,
ὅτι δεδικοιολογημένως ἤναγκάσθη νὰ κοπιᾷ
διὰ τὸ ἔργον αὐτῆς, ἐπιθυμοῦσα νὰ ἐμφανίσῃ αὐτὸ
ἐνώπιον τῆς Ἱεραρχίας, ὅσον εἶναι δυνατὸν πλήρες,
ἐν τόσῳ μικρῷ χρονικῷ διαστήματι.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13ῃ Δεκεμβρίου 1966

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ἐλάχιστοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί

- † Ὁ Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ
- † Ὁ Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
- † Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ
- † Ὁ Ἐλασσῶνος ΙΑΚΩΒΟΣ
- † Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Παραμυθίας-Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου ΤΙΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ.
4589/1966 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Άρθρον 3, παράγραφος 1.

Κε ί μ ε ν ο ν.

3. «Μετά την έκδοσιν τῶν οίκειων Β. Δ/των καί τήν κατὰ Νόμον διαβεβαίωσιν τῶν Ἱεραρχῶν, περὶ ὧν ἡ παρ. 1 τοῦ παρόντος ἄρθρου, ὡς καί τήν ρύθμισιν τοῦ θέματος περὶ οὗ ἡ παρ. 2 τοῦ παρόντος, ἡ Ἱεραρχία συγκαλουμένη κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις, θέλει ἀποφασίσαι διὰ τήν πλήρωσιν δι' ἐκλογῆς τῶν κατὰ τήν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ὑφισταμένων κενῶν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν, εἰς ἃς περιλαμβάνεται ἡ Μητρόπολις Νικαίας, ἥτις ἰδρύεται διὰ τοῦ παρόντος μέ ἐδραν τήν Νίκαιαν Πειραιῶς καί μέ ὅρια τὰ ὀρισθέντα ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς ἀπὸ 15-11-65 ἀποφάσεώς της, κυρουμένης διὰ τοῦ παρόντος.

Ἡ πλήρωσις τῶν ὡς ἄνω ἐδρῶν θέλει γίνεαι βάσει τοῦ καταλόγου ἐκλογίμων, τοῦ ἐγκριθέντος διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 149194/9-11-65 ἐγγράφου τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κυρουμένου διὰ τοῦ παρόντος. Ὁ πῖναξ οὗτος συμπληροῦται κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις διὰ τῶν ἀπὸ 9 Νοεμβρίου καί ἐφεξῆς ἀποκτησάντων τὰ κατὰ τήν κειμένην νομοθεσίαν προσόντα τοῦ ἐκλογίμου».

Π ρ ο τ ά σ ε ι ς.

1η.—Βάσει τῆς ὡς ἄνω παραγράφου προτείνεται ἡ σύγκλησις τῆς Ἱεραρχίας διὰ τήν 16ην Ἰανουαρίου 1967 πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ Καταλόγου τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων κατὰ τήν εἰρημένην

παράγραφον καὶ ἐν συνεχείᾳ πρὸς πλήρωσιν τῶν ὑπαρχουσῶν κενῶν Μητροπόλεων, καθ' ὅσον τὴν 10ην Ἰανουαρίου θὰ ἔχῃ παρέλθει τὸ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενον δίμηνον διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν Β. Δ/των τῶν μετατεθέντων Μητροπολιτῶν.

2α.—Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος δέον ὅπως ἀποστείλῃ ἀμέσως Ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας ζητοῦσα τὴν ὑποβολὴν τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν τῶν ὑποψηφίων πρὸς ἐγγραφὴν ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσι ἀποκτήσει, μετὰ τὴν 9ην Νοεμβρίου 1965, τὰ προσόντα τοῦ ἐκλογίμου.

«Κειμένη Νομοθεσία» ἐν προκειμένῳ νοεῖται πρῶτον ὁ Νόμος 3952/1959 καὶ τὸ κατ' ἐξουσιοδότησιν αὐτοῦ ἐκδοθὲν Βασιλικὸν Διάταγμα τῆς 17-12-1959, καὶ δεύτερον ὁ Νόμος 4326/1963.

Ἄρθρον 3, παράγραφος 1.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

1. «Πᾶσα μετὰ τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 2 παρ. 3 τοῦ παρόντος συγκαλουμένης Ἱεραρχίας κενουμένη Μητροπολιτικὴ ἔδρα πληροῦται ὑποχρεωτικῶς ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς χρείας αὐτῆς ἐκ τοῦ κατὰ τὴν παράγρ. 2 τοῦ προηγουμένου ἁρθρου καταλόγου τροποποιουμένου καὶ συμπληρουμένου κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 4326/1963 «περὶ καταρτισμοῦ καταλόγου ἐκλογίμων πρὸς Ἀρχιερατείαν καὶ πληρώσεως τῶν κενῶν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν καὶ ἄλλων τινῶν διαταξεων», ὑπὸ τῆς διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἰσαριθμῶν πρὸς τὰ μέλη αὐτῆς καθηγητῶν-τακτικῶν ἢ ὁμοτίμων—τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων, Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ὀριζομένων ἐκάστοτε μετὰ τῶν ἀναπληρωτῶν των δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ, καὶ τῶν Προέδρων τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἢ τῶν

νομίμων ἀναπληρωτῶν των. Ἡ ἐγγραφὴ ἢ διαγραφὴ ὑποψηφίου ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἐκλογίμων ἀποφασίζεται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ διὰ τῆς ψήφου τῶν $2/3$ τῶν παρόντων μελῶν τῆς ἀνωτέρω κληρικολαϊκῆς Ἐπιτροπῆς».

Ἀντισυνταγματικότης.

Ἡ παράγραφος αὕτη εἶναι ἀντισυνταγματική, διότι, πρῶτον τὰ μέλη δὲν ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀλλὰ διορίζονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ δὲν ἐξασφαλίζεται τὸ ἀδιάβλητον τῆς κρίσεως, διότι ὁ Ὑπουργὸς διὰ τοῦ διορισμοῦ τῶν λαϊκῶν μελῶν δύναται νὰ ἐπηρεάξῃ ταύτην. Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι ὡσαύτως ἀντίθετος πρὸς τὴν συνταγματικὴν ἐπιταγὴν τῶν ἄρθρων 2 καὶ 3 τοῦ Συντάγματος καὶ ὡς ἀντισυνταγματικὴ δέον νὰ καταργηθῇ. Δεύτερον διότι διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἐπιχειρεῖται βαθεῖα τομὴ ὑπὸ τοῦ νόμου εἰς τὰ ὑπὸ τῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας καθοριζόμενα θέματα ἐκλογῆς τῶν Ἐπισκόπων καθ' ὅσον καθορίζει ὁ νόμος διὰ πρώτην φορὰν συμμετοχὴν λαϊκῶν εἰς τὸν καταρτισμὸν Καταλόγου τῶν ἐκλογίμων ἐκ τοῦ ὁποίου ἐκλέγονται οἱ Μητροπολίται. Τρίτον διότι διὰ τῆς συνθέσεως τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένης Ἐπιτροπῆς πλειοψηφεῖ τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον εἰς τὴν ἐν λόγῳ Κληρικολαϊκὴν Ἐπιτροπὴν (13 Ἀρχιερεῖς 15 λαϊκοί). Τέταρτον διότι κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην μετέχουν τῆς Κληρικολαϊκῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου ἢ οἱ νόμιμοι αὐτῶν ἀναπληρωταί. Εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν μετέχει ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας θὰ προεδρεύσῃ κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις ὁ πρῶτος τῇ τάξει πάντων τῶν ἐν τῷ κράτει ὑπηρετούντων δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ δικαστικῶν, καὶ ἐν προκειμένῳ οὐχὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν. Ἐν ἀπουσίᾳ δὲ τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας θὰ προε-

δρεύση ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου, καί ἐν ἀπουσίᾳ τῶν Προέδρων ὁ ἀναπληρωτὴς τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, Ἀντιπρόεδρος τούτου. Ἐν ἀπουσίᾳ ἐν τέλει καὶ τούτου ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἀντικανονικότης.

Ἡ ἀντικανονικότης τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι ἀνταπόδεικτος καθ' ὅσον ὁ 3ος Κανὼν τῆς Ζ' Οἰκουμένης Συνόδου διακελεύεται ταῦτα: «Πᾶσαν ψῆφον γινομένην παρὰ ἀρχόντων, ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου, ἄκυρον μένειν, κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα. Εἴ τις ἐπίσκοπος, κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς ἐκκλησίας γένηται, καθαιρεῖσθω, καὶ ἀφοριζέσθω, καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες. Δεῖ γάρ τὸν μέλλοντα προβιβάζεσθαι εἰς ἐπισκοπὴν, ὑπὸ ἐπισκόπων ψηφίζεσθαι καθὼς παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ ὥριστα ἐν τῷ κανόνι τῷ λέγοντι. Ἐπίσκοπον προσήκει, μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καθίστασθαι· εἴ δὲ δυσχερὲς εἴη τὸ τοιοῦτο, ἢ διὰ κατεπίγειουσαν ἀνάγκην, ἢ διὰ μῆκος ὁδοῦ, ἐξάπαντος τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένους, (συμψήφων γινομένων καὶ τῶν ἀπόντων, καὶ συντιθεμένων διὰ γραμμάτων), τότε τὴν χειροτονίαν ποιεῖσθαι. Τὸ δὲ κύρος τῶν γινομένων, δίδοσθαι καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τῷ Μητροπολίτῃ».

Ἄρθρον 3, παράγραφος 5.

Κείμενον.

«5. Διὰ Β. Δ. ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ μετὰ σύμφωνον γνώμην τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἰδρύεται Μητρόπολις Λαγκαδᾶ.

Τὰ ὅρια καὶ ἡ ἔδρα τῆς Μητροπόλεως ταύτης καθορίζονται διὰ τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Β. Δ. μετ' ἀπόφασιν τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Πρότασις.

Ἡ Ἐπιτροπὴ προτείνει νὰ ἐκφρασθῇ ἡ σύμφωνος γνώμη τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περὶ ἰδρύσεως Μητροπόλεως Λαγκαδᾶ διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Β. Δ/τος πρὸς Ἰδρυσιν τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μητροπόλεως. Καθορισμὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαγκαδᾶ. Ἀμεσος ἀποστολὴ τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἱεραρχίας διὰ τὰ ὅρια αὐτῆς πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Β. Δ/τος.

Ἄρθρον 4, παράγραφοι 1 καὶ 2.

Κείμενον.

«Οἱ Μητροπολίται καὶ οἱ Βοηθοὶ Ἐπίσκοποι ἀποχωροῦσιν αὐτοδικαίως ἐκ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν ἅμα τῇ συμπληρώσει τοῦ ὀγδοηκοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας των, ἐκδιδομένου Βασ. Δ/τος προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ. Ὡς πρὸς τὴν βεβαίωσιν τῆς ἡλικίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῶν Μητροπολιτῶν καὶ τῶν Βοηθῶν Ἐπισκόπων ἐφαρμογὴν ἔχουσιν αἱ ἐκάστοτε ἐν ἰσχύϊ διατάξεις τῆς νομοθεσίας περὶ ἀποχωρήσεως λόγῳ ὁρίου ἡλικίας τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

2. Διὰ τὸν κατέχοντα ἐκάστοτε τὸν Θρόνον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος δὲν ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῆς προηγουμένης παραγράφου».

Ἀντισυνταγματικότης.

Τὸ ἄρθρον ἀντίκειται εἰς ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον εἶναι ἀντισυνταγματικόν, δεδομένου ὅτι τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος ἐπιτάσσει τὴν ἀπαρασάλευτον «τήρησιν» τῶν ἱερῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων καὶ ἱερῶν Παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ὡς ἄνω ἀντισυντα-

γματικότης καθίσταται πρόδηλος διότι δημιουργεῖ διὰ τῆς παρ. 2 τοῦ ὡς ἄνω ἄρθρου, ἄνισον μεταχειρίσιν μεταξύ Ἀρχιεπισκόπου καὶ Μητροπολιτῶν μὴ δικαιολογούμενην ἐκ δημοσίου ἢ κοινωνικοῦ τινος συμφέροντος καὶ οὕτω ἀντίκειται εἰς τὴν ρητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος δι' ἧς ὀρίζεται: «Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Νόμου».

Ἀντικανονικότης.

Τὸ ὑπὸ κρίσιν ἄρθρον ἀντίκειται εἰς τοὺς ἐξῆς ἱεροὺς Κανόνas: Τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρωτοδευτέρας Κανὼν 16ος εἰς τὸν ὁποῖον μεταξύ τῶν ἄλλων ἀναφέρεται τὸ «μηδενὶ τρόπῳ ἐπίσκοπον καταστῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἧς ἔτι ὁ προεστὼς ζῇ, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ συνίσταται τιμῇ, εἰμὴ αὐτὸς ἐκὼν τὴν ἐπισκοπὴν παραιτήσεται. Χρὴ γὰρ πρότερον τὴν αἰτίαν τοῦ μέλλοντος τῆς ἐπισκοπῆς ἐκδιώκεσθαι, κανονικῶς ἐξεταζομένην, εἰς πέρας ἄγεσθαι· εἴθ' οὕτω, μετὰ τὴν αὐτοῦ καθάρεσιν, ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προβιβάζεσθαι». Κανὼν 23ος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου, ἔχων ὡς ἐπεταί: «Ἐπίσκοπον μὴ ἐξεῖναι ἀντ' αὐτοῦ καθιστᾶν ἕτερον ἑαυτοῦ διάδοχον, κἂν πρὸς τῇ τελευτῇ τοῦ βίου τυγχάνῃ· εἰ δέ τι τοιοῦτον γίγνοιτο, ἄκυρον εἶναι τὴν κατάστασιν. Φυλάττεσθαι δὲ τὸν θεσμὸν τὸν ἐκκλησιαστικὸν περιέχοντα, μὴ δεῖν ἄλλως γίνεσθαι ἐπίσκοπον, ἢ μετὰ συνόδου καὶ ἐπικρίσεως ἐπισκόπων, τῶν μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ ἀναπαυσσαμένου τὴν ἐξουσίαν ἐχόντων τοῦ προάγεσθαι τὸν ἄξιον». Πρὸς τοῖς ἀνωτέρω ἅς παραβληθῶσι καὶ παράλληλοι ἱεροὶ Κανόνες, καὶ μάλιστα ὁ 3ος Κανὼν τοῦ Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας.

Προτάσεις.

1η. Τὸ ὑπὸ κρίσιν ἄρθρον ὡς ἀντισυνταγματικὸν καὶ ἀντικείμενον εἰς τοὺς ἱεροὺς Κανόνas τῆς Ἐκκλησίας δέον νὰ καταργηθῇ, διότι σὺν τοῖς ἄλλοις δύ-

ναται νὰ ἔχη καὶ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ὑπαρξὶς διατάξεων περὶ ἀνικανότητος λόγῳ ἀσθενείας ἢ γήρατος εἶναι δεκταὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς κανονικαί (βλ. 16ον Κανόνα τῆς Πρωτοδευτέρας), διὸ καὶ συμπεριελήφθησαν εἰς τοὺς προηγουμένους Καταστατικούς Χάρτας τῆς Ἐκκλησίας, αἵτινες ἐγίναν αὐστηρότεραι κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου Καταστατικοῦ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 4243/1962 Νόμου.

2α. Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἡ Ἐπιτροπὴ προτείνει ὅπως ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος, ἐν ὧσιν τῆς αἰτουμένης τροποποιήσεως τῆς διατάξεως, ἀναμείνηται ἀπόψεις τοῦ Ὑπουργείου προκειμένου ν' ἀποστείλῃ εἰς αὐτὸ στοιχεῖα ἡλικίας Μητροπολιτῶν.

Π α ρ α τ ῆ ρ η σ ι ς.

Β. Διατάγματα τυχόν ἐκδιδόμενα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἀπολυθῶσι λόγῳ ὀρίου ἡλικίας Μητροπολίται δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Ἄρθρον 5, παράγραφος 1.

Κ ε ί μ ε ν ο ν.

«1. Εἰς ἣν περίπτωσιν, Ἀρχιερεῖς, συνετεῖα ἀνικανότητος, λόγῳ νόσου ἢ γήρατος, κωλύεται ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ποιμαντορικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ἡ διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ὑποχρεοῦται νὰ προκαλέσῃ ἐν οὐκ ὀνόματι γνωμοδότησιν τριῶν καθηγητῶν τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ὀριζομένων δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ, καὶ ἐν καταφατικῇ τούτων γνωμοδοτήσει, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἐντὸς 15 ἡμερῶν, ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὴν ὑποβολῆς τῆς ἄνω γνωμοδοτήσεως, νὰ κηρύσσῃ τὸν θρόνον τοῦ ἀνικάνου ὡς χηρεύοντα. Κατὰ τὴν περί-

πτωσιν ταύτην, ὁ ἐξερχόμενος Ἀρχιερεύς, λαμβάνει ἰσοβίως περίθαλψιν περὶ ἧς τὸ ἄρθρον 36 τοῦ Ν. 671/1943.

Εἰς τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω ἀπόφασιν προέρχεται ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ ἐπὶ τῇ ἀρνήσει τοῦ κρινομένου Ἀρχιερέως νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν ὑπὸ τῆς ὡς ἄνω Ἐπιτροπῆς ἐξέτασιν».

Ἀντισυνταγματικότης.

Τὸ ὑπὸ κρίσιν ἄρθρον εἶναι ἀντισυνταγματικὸν ὡς ἀντικείμενον εἰς τὰ ἄρθρα 2 καὶ 3 τοῦ Συντάγματος, διότι οἱ ἱατροὶ ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ κατὰ περίπτωσιν καὶ ὄχι παγίως ὑπὸ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς, ὡς ὠρίζον οἱ μέχρι τοῦδε Καταστατικοὶ Χάρται τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ παράγραφος αὕτη εἶναι τελείως ἀντίθετος πρὸς τὰς κρατούσας γενικὰς ἀρχὰς τοῦ δημοσίου δικαίου, καθ' ἃς τὰ συλλογικὰ ὅργανα τὰ ἔχοντα ἀρμοδιότητα ἵνα ἀποφαίνωνται ἐπὶ περιπτώσεων ἀνικανότητος κ.λ.π. συγκροτοῦνται κατὰ πάγιον τρόπον καὶ δι' ὠρισμένον χρόνον καὶ οὐχὶ κατὰ περίπτωσιν.

Ἄρθρον 5, παράγραφος 2.

Κείμενον.

«2. Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων δικαιούται, ὡσαύτως, νὰ ἀποφασίσῃ ὡς πρὸς Ἀρχιερεὰ τελοῦντα εἰς κατάστασιν ἀνικανότητος, τὴν κίνησιν τῆς ἐν παραγρ. 1 διαδικασίας, παραπέμπων τοῦτον πρὸς κρίσιν εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ἐπιτροπὴν, τῆς ὁποίας τὸ καταφατικὸν πόρισμα διαβιβάζεται παρ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑποχρεομένην ἐντὸς 15 ἡμερῶν νὰ κηρύξῃ τὸν θρόνον ἐν χηρείᾳ».

Ἀντισυνταγματικότης.

Ἡ δευτέρα αὕτη παράγραφος τοῦ ἁρθρου 5 εἶναι

ἀντισυνταγματική, διότι ὁ Ὑπουργὸς ἔχει, δι' αὐτῆς, τὸ δικαίωμα ἀνευ γνώμης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ν' ἀποφασίζῃ περὶ ἐξόδου Ἀρχιερέων ἐκ τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας, δικαίωμα τὸ ὁποῖον μόνον ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κέκτηται κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας.

Ἀντικανονικότης.

Ἡ ὡς ἄνω παράγραφος εἶναι, ὡς καὶ ἡ προηγουμένη, ἀντικανονική διότι ἀντιτίθεται πρὸς τὸν 16ον Κανόνα τῆς ἐν Κων/πόλει Πρωτοδευτέρας Συνόδου.

Πρότασις.

Ἐπειδὴ ἡ παράγραφος αὕτη εἶναι ἀντισυνταγματική προτείνεται ἡ κατάργησις ταύτης.

Ἄρθρον 6, παράγραφος 2.

Κείμενον.

«2. Συνιστᾶται ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος εἰδικὸς λογαριασμὸς παρὰ τῷ Τ.Α.Κ.Ε., διοικούμενος παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ὅστις δύναται δι' ἀποφάσεώς του νὰ ἐκχωρήσῃ τὴν ἀρμοδιότητά του ταύτην εἰς τὸν Γενικὸν Γραμματέα ἢ τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν Θρησκευμάτων. Εἰς τὴν λογαριασμὸν τοῦτον περιέρχονται ὑποχρεωτικῶς τὰ δικαιώματα τῶν Ἀρχιερέων: α) ἐκ γάμων καὶ διαζυγίων καὶ β) ἐκ τῶν πάσης φύσεως ἱεροπραξιῶν, ἅτινα ὑποχρεωτικῶς ἐπὶ ἀπειλῇ, ἄλλως τῶν ποινῶν τῶν ἁρθρῶν 235 καὶ 236 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος, καταβάλλονται παρὰ τῶν πιστῶν εἰς τὸ ΤΑΚΕ ἐπὶ τῇ ἐκδόσει διπλοτύπου ἀποδείξεως».

Ἀντισυνταγματικότης.

Καὶ ἡ παράγραφος αὕτη εἶναι ἀντισυνταγματική διότι ὡς ἔχει διατυπωθῇ ἐπιτάσσει τὴν ὑπο-

χρεωτικήν ἀμοιβήν ἐπὶ πάσης ιεροπραξίας, μηδὲ τῶν ἱερῶν μυστηρίων ἐξαιρουμένων, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Θ. Λειτουργίας, ὡς διηυκρίνισε καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 141 Ἐγκυκλίου τοῦ τῆς 16 Νοεμβρίου 1966. Ἀλλὰ μὴν, τὸ Σύνταγμα διατηροῦν τὸ κύρος τῶν ἱερῶν Κανόνων καταρρίπτει δι' αὐτὸν καὶ μόνον τὸν λόγον τὴν παράγραφον ταύτην. Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι ἡ παράγραφος αὕτη εἶναι ἄντικρυς ἀντίθετος πρὸς τὰ ἄρθρα 21, 23 καὶ 25 τοῦ νόμου 671 τοῦ 1943 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἅτινα ἀνάγονται εἰς τὰ ἀμιγῶς ποιμαντορικὰ καθήκοντα τοῦ Ἐπισκόπου.

Ἀντικανονικότης.

Κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας ὁ Ἐπίσκοπος ὑποχρεῖται νὰ παιδεύῃ τὸν κληρὸν καὶ τὸν λαὸν εἰς τὴν εὐσέβειαν, τελῶν τὰ Μυστήρια, ὡς ρητῶς διακελεύουν οἱ ἱεροὶ Κανόνες 58ος τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων, 19ος Πενθέκτης ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου. Ἡ παράγραφος αὕτη τοῦ νόμου ἀντίκειται καὶ εἰς τὴν κατ' ἐξοχὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ σώζειν ψυχάς, διὰ τῆς τελέσεως τῶν θείων Μυστηρίων, καὶ τῆς τελέσεως τῶν ἁγιαστικῶν ἐν γένει μέσων τῆς Ἐκκλησίας.

Πρότασις.

Ἡ Ἐπιτροπὴ προτείνει νὰ ζητηθῇ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δι' ἐπείγοντος ἐγγράφου αὐτῆς, ὅπως διευκρίνισῃ ὁ Ὑπουργὸς τί δέον γενέσθαι εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας εἰς ἃς ὁ Ἀρχιερεὺς διὰ ποικιλοτάτους λόγους, καὶ δὴ καὶ πνευματικούς, δὲν κρίνει σκόπιμον νὰ δεχθῇ χρήματα ἐξ ιεροπραξιῶν.

Παρατηρήσεις.

1η. Διὰ τῆς ὡς ἄνω διατάξεως ὁ νομοθέτης τὰ ἀνέκαθεν ἰσχύσαντα ἐν τῇ Ἀγίᾳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ

προαιρετικά φιλοδωρήματα (βλ. Πρακτικά τῆς Βουλῆς) καὶ διὰ τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τῆς Ιερωσύνης τὰ μεταβάλλει εἰς ὑποχρεωτικά καὶ καθορίζει δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου φορολογίαν τῶν πιστῶν, ἀντικειμένην εἰς τὸ Σύνταγμα (βλέπε Ἀρχ. Ἱερωνύμου Κοτσώνη «Περὶ συντηρήσεως τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου»), δημιουργεῖ δὲ χάσμα μεταξὺ ποιμένος καὶ ποιμνίου, ὅπερ ἀπαράδεκτον κατὰ τε τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὸ Σύνταγμα.

2α. Ἡ εἰρημένη Ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργοῦ, ἐκδοθεῖσα κατ' ἐξουσιοδότησιν τοῦ ὡς ἄνω Νόμου, δύναται νὰ προσβληθῇ εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ὡς ἐρειδομένη ἐπὶ ἀντισυνταγματικοῦ Νόμου. Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἐπὶ προσβολῇ τῆς Πράξεως τοῦ Ὑπουργοῦ θὰ ἐρευνήσῃ τὴν ἐγκυρότητα τοῦ Νόμου.

Ἄρθρον 6, παράγραφος 4.

Κείμενον.

«4. Διὰ Β. Διατάγματος ἐκδιδομένου προτάσει τῶν Ὑπουργῶν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν: α) Καθορίζονται τὰ τῶν οἰκονομικῶν ὑποχρεώσεων τῶν Χριστιανῶν διὰ βαπτίσεις, γάμους, μνημόσυνα καὶ κηδείας ὡς καὶ τὰ τῆς δικαιότερας κατανομῆς τῶν ἐκ τῶν ἱεροπραξιῶν τούτων ἐσόδων μεταξὺ τῶν πλουσίων καὶ πτωχῶν ἐνοριῶν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης καὶ τῶν λοιπῶν μεγάλων πόλεων μὲ πληθυσμὸν ἄνω τῶν 50.000 κατοίκων καὶ β) ἀναπροσαρμόζονται τὰ περιερχόμενα κατὰ τὰ ἄνωτέρω εἰς τὸν ΟΔΕΠ δικαιώματα τῶν Ἀρχιερέων ἐκ γάμων καὶ διαζυγίων».

**Ἀντισυνταγματικότης
καὶ ἀντικανονικότης.**

Διὰ τοὺς προηγουμένως καὶ ἄνωτέρω ἐκτεθέντας λόγους καὶ ἡ παράγραφος αὕτη εἶναι ἀντισυνταγμα-

τική καὶ ἀντικανονική καὶ διὰ τὸν λόγον, ὅτι θεσπίζει ἀνίσον μεταχείρισιν μεταξύ τῶν Ἐφεμερίων τῆς χώρας.

Π α ρ α τ ῆ ρ η σ ι ς.

Ἐν προκειμένῳ χωρεῖ προσβολὴ εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας τοῦ κατ' ἐξουσιοδότησιν τῆς παραγράφου ταύτης ἐκδοθησομένου Β. Δ/τος παρ' οἰουδήποτε Κληρικοῦ ἢ λαϊκοῦ.

Ἄρθρον 6, παράγραφος 5.

Κ ε ί μ ε ν ο ν.

«5. Καταργοῦνται ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος αἱ διατάξεις περὶ κληρονομίας Ἀρχιερέων καὶ Κληρικῶν προερχομένων ἐκ τοῦ μοναχικοῦ βίου. Ἐκ τούτων οἱ μὲν Ἀρχιερεῖς κληρονομοῦνται ὑπὸ τοῦ Τ.Α. Κ.Ε., οἱ δὲ λοιποὶ ὑπὸ τῆς Μονῆς τῆς τελευταίας καταβιώσεώς των ἢ ἐκείνης εἰς τὰ μοναχολόγια τῆς ὁποίας ἦσαν ἐγγεγραμμένοι πρὸ τῆς χειροτονίας αὐτῶν. Τῆς ἀνωτέρω ρυθμίσεως ἐξαιροῦνται τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα τῶν Ἀρχιερέων, τὰ κτηθέντα παρ' αὐτῶν πρὸ τῆς χειροτονίας των ἢ περιελθόντα εἰς τούτους ἐκ κληρονομίας».

Ἀ ν τ ι σ υ ν τ α γ μ α τ ι κ ό τ η ς.

Ἡ διάταξις αὕτη δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ βασίμως ὅτι ἀντίκειται εἰς τὸ ἄρθρον 17 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος, διότι περιορίζει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Πολίτου ἵνα διαθέτῃ ὡς βούλεται τὴν περιουσίαν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος, διότι δημιουργεῖ εἰς βάρος τῶν Ἐπισκόπων ἀνεπίτρεπτον ἀνισότητα, μὴ δικαιολογουμένην ἐκ δημοσίου ἢ κοινωνικοῦ τινος συμφέροντος.

Ἀ ν τ ι κ α ν ο ν ι κ ό τ η ς.

Ἡ ἀντικανονικότης τῆς παραγράφου ταύτης καταδεικνύεται ἐκ τῶν κάτωθι ἱερῶν Κανόνων, οἵτινες

τὰ ἀντίθετα ἀκριβῶς πρὸς αὐτὴν ἐπιτάσσουσιν. Οὕτω κατ' αὐτοὺς ἀγαμος Κληρικός, γενόμενος Ἐπίσκοπος, ἀποβάλλει τὴν μοναχικὴν ιδιότητα. Ὅταν ἐξ ἄλλου ὁ Ἐπίσκοπος ἐγκαταβιώσῃ εἰς Μονὴν καὶ δεχθῇ τὸ μοναχικὸν σχῆμα παύει νὰ ἀσκῇ Ἀρχιερατικὰ καθήκοντα: Κανὼν 2ος τῆς ἐν Ἀγίᾳ Σοφίᾳ Συνόδου τοῦ ἔτους 879 μ. Χ. («Πηδάλιον» τοῦ 1886, Ἀθηναί, σελίς 296-297). Κανὼν 40ὸς τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων πρὸς τοῖς ἄλλοις διατάσσει, ἵνα ὁ Ἐπίσκοπος «...ἐξουσίαν ἔχῃ, τὰ ἴδια τελευτῶν...οἷς βούλεται, καὶ ὡς βούλεται, καταλείψαι καὶ μὴ προφάσῃ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων διαπίπτειν τὰ τοῦ ἐπισκόπου...». Ὡσαύτως ὁ ἐπόμενος 41ος Ἀποστολικὸς Κανὼν τὰ ἴδια ἐντέλλεται, ὡς καὶ ὁ 22ος τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου.

Π ρ ό τ α σ ι ς.

Ὡς ἀντισυνταγματικὴ καὶ ἀντικανονικὴ ἢ ὡς ἄνω διάταξις τοῦ Νόμου δέον ὅπως καταργηθῇ διὰ νεωτέρου Νόμου. Δέον δὲ νὰ καταργηθῇ καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐνῶ ἐκ τοῦ Συντάγματος ὁ Ἀρχιερεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συντάξῃ διαθήκην, διὰ τῆς διατάξεως ταύτης τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος ἢ διαθήκῃ αὐτοῦ δὲν ἀναγνωρίζεται.

Π α ρ α τ ή ρ η σ ι ς.

Παρατηρεῖται, ὅτι εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἀποβιώσῃ Ἀρχιερεὺς, οἱ ἔχοντες ἐννομον συμφέρον κληρονόμοι αὐτοῦ δύνανται νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ τακτικὰ Δικαστήρια.

Ἄρθρον 6, παράγραφος 6.

Κε ί μ ε ν ο ν.

«6. Ὁ ἔλεγχος τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τῶν Μητροπόλεων ὡς νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, τῶν Ἱ. Μονῶν καὶ τῆς διατηρητέας μονα-

στηριακῆς περιουσίας διενεργεῖται κατ' ἔτος δι' ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν ὀριζομένων διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Ὁ αὐτὸς ἔλεγχος θέλει ἐνεργηθῇ ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος καὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1960 καὶ ἐφεξῆς διαχειρίσεως τῶν αὐτῶν ὡς ἄνω νομικῶν προσώπων κλπ.).

Π ρ ό τ α σ ι ς.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔχουσα ὑπ' ὄψιν καὶ τὸν σχετικὸν πρὸς τὸ ὡς ἄνω θέμα 41ον Κανόνα τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, προτείνει ὅπως ἡ ὡς ἄνω παράγραφος τοῦ Ν. Δ/τος ἀντικατασταθῇ καὶ εἰσαχθῇ εἰς τὸν ὑπὸ μελέτην Καταστατικὸν Χάρτην ἡ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 24 τοῦ Νόμου 6711/1943 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Ἄρθρον 7, παράγραφοι 1 καὶ 2.

Κ ε ί μ ε ν ό ν.

«Δι' ἀποφάσεως τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων συνιστᾶται Ἐπιτροπὴ:

α) Ἐκ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ὡς Προέδρου.

β) Ἐκ τεσσάρων Ἀρχιερέων, ὀριζομένων μετὰ τῶν ἀναπληρωτῶν των ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τριῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἐγγάμων ἐφημερίων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πτυχιούχων τῆς Θεολογίας ὀριζομένων δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

γ) Ἐκ τοῦ Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ τοῦ νομίμου ἀναπληρωτοῦ του.

δ) Ἐκ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ Θρησκευμάτων

του Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἢ τοῦ νομίμου ἀναπληρωτοῦ του.

ε) Ἐκ τῶν καθηγητῶν τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ἀναπληρουμένων ἐν περιπτώσει κωλύματος παρὰ συναδέλφων των, ὀριζομένων ὑπὸ τῆς οἰκείας Σχολῆς.

στ) Ἐκ τοῦ τακτικοῦ καθηγητοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τούτου δὲ κωλυομένου ἐκ καθηγητοῦ ὀριζομένου ὡς ἀναπληρωτοῦ του παρὰ τῆς ἄνω Σχολῆς, καὶ

ζ) Ἐξ ἑνὸς διακεκριμένου Νομομαθοῦς εἰδικοῦ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ θέματα, ὀριζομένου δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἀπόντα ἢ κωλυόμενον ἀναπληροῖ ὁ ἔχων τὰ πρεσβεῖα τῆς Ἀρχιερωσύνης ἐκ τῶν Ἀρχιερέων μελῶν αὐτῆς.

Τὰ τῆς Γραμματείας τῆς Ἐπιτροπῆς ρυθμισθῇ-
σονται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

Ἡ Ἐπιτροπὴ θέλει συντάξει, ἐντὸς 2 μηνῶν ἀπὸ τῆς συγκροτήσεώς της, σχέδιον Κώδικος Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συμβουλευομένη καὶ τὰ πορίσματα τῆς ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 4243/1962 «περὶ συστάσεως Ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην καὶ ὑπόδειξιν μεταρρυθμίσεων τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου νόμων», συγκροτηθείσης εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡ ἄνωτέρω προθεσμία δύναται νὰ παραταθῇ ἐπὶ ἓνα εἰσέτι μῆνα, δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

2.—Τὸ ὡς ἄνω σχέδιον Καταστατικοῦ Χάρτου θέλει ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ὡς Κώδιξ, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 57 τοῦ Συντάγματος προβλεπομένην διαδικασίαν».

Ἀντισυνταγματικότης.

Αἱ παράγραφοι 1 καὶ 2 τοῦ ὑπὸ κρίσιν 7ου ἄρθρου εἶναι ἀντισυνταγματικάί, διότι πρόκειται περὶ ὁριστικῆς καὶ τελικῆς συντάξεως τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας ὑποβαλλομένου εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς ψήφισιν ὡς Κώδικος κατὰ τὸ ἄρθρον 57 τοῦ Συντάγματος καὶ δέον ἀπαραιτήτως νὰ τύχῃ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, οὔσης ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Ν. 671/1943 καὶ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ἀπὸ 17/19 Δεκεμβρίου 1959 Βασ. Διατάγματος, καθ' ὃ ἡ Ἱεραρχία ἐπιλαμβάνεται «τῆς συντάξεως σχεδίων Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων ἢ Κανονιστικῶν διαταγμάτων ἢ τροποποιήσεως αὐτῶν καὶ γνωματεύσεως ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως συντασσομένων τοιούτων». Ἡ κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Ν. Διατάγματος τρόπον ὀριζομένη ψήφισις τοῦ Νόμου δέον νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀντίκειται καὶ εἰς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὁποίου δέον νὰ διατηρῇται ἀπαρασάλευτον τὸ σύστημα τῆς αὐτοδιοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀντικανονικότης.

Ἡ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, οὔσα ἀναποσπᾶστως συνδεδεμένη μετὰ τῆς Μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηρεῖ ἀπαρασαλεύτως, ὡς ἐκεῖναι, τοὺς τε ἱεροὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς Κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς Παραδόσεις. Συνεπῶς τὸ ἐσωτερικὸν πολίτευμα τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι «ἐνιαῖον καὶ συντάσσεται ἐπὶ τῆς βάσει τῶν Ἱ. Κανόνων, οἵτινες ὑπέρκεινται τῶν Νόμων ἐνὸς Κράτους, οἱ δὲ νόμοι ἔχουσι θέσιν ἐφ' ὅσον δὲν ἀντιστρατεύονται πρὸς τοὺς Ἱ. Κανόνας, (βλέπε Χρ. Παπαδοπούλου, «Σύνταγμα καὶ Ἱεροὶ Κανόνες» καὶ Χρ. Σγουρίτσα «Συνταγματικὸν Δίκαιον» Τόμ. Β', σελ. 133).

Κατὰ τοὺς Συνταγματολόγους πᾶσα ψήφισις Ἐκκλησιαστικοῦ Νόμου, μὴ ἐρειδομένη εἰς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος κρίνεται ὡς ἀντισυνταγματική καὶ ἀντικανονική. «Ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης (δηλ. ἄρθρον 2 παράγρ. 1 ἐδ. α' τοῦ Συντάγματος) συνάγεται, ὅτι πᾶς Κανὼν ἐφ' ὅσον δὲν ἀντίκειται εἰς ρητὴν τοῦ Συντάγματος διάταξιν, ἰσχύει παρ' ἡμῖν καὶ δὲν δύναται νὰ τροποποιηθῇ παρὰ τοῦ νομοθέτου. Τὸ αὐτὸ λεκτέον καὶ διὰ τὰς ἱερὰς Παραδόσεις. Οἱ τε Κανόνες καὶ αἱ ἱερὰι Παραδόσεις, ἀσχέτως ἂν ἀναφέρονται εἰς τὸ δόγμα εἴτε εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Συντάγματος οὐδεμίαν ποιουμένου διάκρισιν, δεόν νὰ τηρῶνται ἀπαρασαλεύτως, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι δὲν ἀντιβαίνουν εἰς τὸ Σύνταγμα. Οὕτω δὲ ὁ κοινὸς νομοθέτης δὲν δύναται διὰ Πράξεως αὐτοῦ νὰ παραβιάσῃ, δηλαδὴ νὰ τροποποιήσῃ ἢ καταργήσῃ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς Παραδόσεις. Ἀλλ' ἐντὸς τῶν ὁρίων καὶ τῶν κανόνων καὶ τῶν Ἱερῶν Παραδόσεων δύναται ἐλευθέρως νὰ ρυθμίζῃ τὰ τῆς ὁργανώσεως καὶ διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας». (Βλ. Ἱλ. Κυριακοπούλου «Συνταγματικὸν Δίκαιον» σελ. 343). Ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος τῆς συνθέσεως τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς εἶναι ὡσαύτως ἀντικανονικός, διότι: α) Ὁ πρῶτος τῇ τάξει εἶναι φύσει καὶ θέσει Πρόεδρος καὶ δὲν ὀρίζεται παρὰ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, τὰ δὲ λοιπὰ μέλη ἐξ ἀρχιερέων, συμφώνως πρὸς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, δεόν νὰ ὀρίσῃ τὸ σῶμα τῆς Ἱεραρχίας (Ἀγίων Ἀποστόλων Κανὼν 34ος). β) Συμμετοχὴ ἐγγάμων ἐφημερίων εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴν, δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας, εἶναι ἀντισυνταγματικὴ καὶ ἀντικανονικὴ διότι: 1) Δὲν διαχωρίζεται τὸ σῶμα τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Ἐπίσκοποι εἶναι οἱ ἐκασταχοῦ ποιμένες τῶν ἐπὶ μέρους ποιμένων καὶ τῶν πιστῶν. 2) Οὐδεὶς ἱερεὺς δύναται νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰ κελεύσματα ἄλλου ἄρχοντος ἄνευ γνώμης τοῦ εἰς ὃν ἀνήκει καὶ εἰς ὃν ὑπάγεται οἰκείου Ἐπισκόπου του.

(Βλ. Κανόνας 41ον καὶ 42ον τῆς ἐν Λαοδικεῖα Συνόδου) καὶ 3) ἐὰν εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον, παρουσίᾳ τοῦ Ἐπισκόπου οἱ πρεσβύτεροι ἔχουν μόνον συμβουλευτικὴν ψῆφον, τότε προκειμένου περὶ τοῦ Συντάγματος τῆς Ἐκκλησίας, πῶς δύναται νὰ ἔχουν ἰδίαν γνώμην, διάφορον ἐνδεχομένως καὶ τῶν Ἐπισκόπων αὐτῶν;

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς.

1η. Ὁ διὰ τῆς ἐλεγχομένης παραγράφου καθορισμὸς τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, καθ' ὃ ἀντισυνταγματικὸς καὶ ἀντικανονικὸς δύναται νὰ προσβληθῇ ὡς μὴ τυγχάνων ἀδιάβλητος. (Ἄλλο νὰ ἀποφασίζῃ ἡ Ἱεραρχία περὶ τῶν Ἀρχιερατικῶν μελῶν καὶ τελείως διάφορον νὰ ἀποφασίζῃ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος οἰκείᾳ βουλήσει).

2α. Διὰ τοὺς ὡς ἄνω λόγους προσβάλλεται ὡσαύτως ἡ ὑπὸ ἔλεγχον παράγραφος ὡς ἐπίσης μὴ ἀδιάβλητος, καθ' ὅσον οἱ τρεῖς Ἐφημέριοι ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ.

3η. Ἀλλὰ καὶ ὁ διορισμὸς ὑπὸ μόνου τοῦ Ὑπουργοῦ ἐνὸς διακεκριμένου νομομαθοῦς, εἰδικοῦ εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ θέματα δύναται νὰ δημιουργῇ πλειοψηφίαν τῶν Λαϊκῶν διὰ τὴν ρύθμισιν τῶν θεμάτων τῆς Ἐκκλησίας, τοῦτο δὲ καθίσταται δῆλον διότι ἐκ τῆς συνθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτοι τὰς 6 ψήφους, (Γεν. Γ/ντοῦ, Βασ. Ἐπιτροπὸν παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, τριῶν ἐφημερίων καὶ ἐνὸς Νομικοῦ), ἐναντι 5 τῆς Ἱεραρχίας καὶ 2 καθηγητῶν τῆς Νομικῆς. Ὅθεν καὶ ἐκ τούτου δὲν ἐξασφαλίζεται τὸ ἀδιάβλητον τῆς κρίσεως, καθ' ὅσον διὰ τῆς ὡς ἄνω συνθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς ἀνατρέπεται ἡ φυσικὴ ἰσορροπία, ἥτις δέον νὰ ὑφίσταται μεταξὺ Ἀρχιερέων καὶ εἰδικῶν.

Π ρ ό τ α σ ι ς.

Ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν δύναται νὰ συγκροτηθῇ ἄλλως

ἢ ὡς θέλει συμφωνήσῃ ἡ Ἱεραρχία μετὰ τῆς Πολιτείας.

Τὸ ἔργον τῆς τοιαύτης Ἐπιτροπῆς, τότε δύναται νὰ καταστῇ ὀριστικὸν καὶ νὰ σταλῇ εἰς τὴν Βουλὴν διὰ νὰ ψηφισθῇ ὡς Κῶδιξ, ὅταν θὰ συμφωνήσῃ ἐπ' αὐτοῦ ἡ Ἱεραρχία ὡς ὑπεύθυνον διὰ τὴν τήρησιν τῶν Κανόνων καὶ αὐτοῦ τοῦ Συντάγματος κυρίαρχον σῶμα. Ὅθεν θὰ ἐπανεισαχθῇ μὲ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱεραρχίας εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν, διὰ νὰ τηρηθῇ ἡ διαδικασία ἡ ἐπιτασσομένη ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 57 τοῦ Συντάγματος.

Ἄρθρον 8, παράγραφοι 1 καὶ 2.

Κ ε ί μ ε ν ο ν .

«1.—Ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ κατὰ τόπους Ἱεραὶ Μητροπόλεις, ὑποχρεοῦνται ὅπως ὑποβάλουν εἰς τὴν Διαρκῇ Ἱερᾷ Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καταστάσεις τῶν εἰς τὰ ἀστικά κέντρα ὑπηρετούντων τυχόν ὑπερὰριθμῶν ἐφημερίων. Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος θέλει μεριμνήσῃ περὶ τῆς διαθέσεως τούτων κατὰ τὴν ἰσχύουσαν κανονικὴν τάξιν, πρὸς θεραπείαν ἐπιτακτικῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας.

2.—Κληρικοὶ ἡλικίας κάτω τῶν 45 ἐτῶν ὑπηρετοῦντες ὡς ἐφημέριοι εἰς πόλεις μὲ πληθυσμὸν ἄνω τῶν 30.000 ἀποσπῶνται κατὰ τὴν ἰσχύουσαν κανονικὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ δύο τὸ πολὺ ἔτη εἰς παραμεθορίους Μητροπόλεις, ἵνα ὑπηρετήσωσιν ὡς ἐφημέριοι, ἱεροκήρυκες καὶ πνευματικοί.

Ἡ διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ὑποχρεοῦται νὰ προβῇ ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος εἰς σύνταξιν πλήρους πίνακος τῶν ἐφημερίων τῆς ἄνω κατηγορίας, ὅστις καὶ θέλει ὑποβληθῇ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

Ἐφημέριος μὴ συμμορφούμενος μὲ τὴν ἀπόφασιν ἀποσπάσεώς του στερεῖται τῶν ἀποδοχῶν του

καὶ ἡ θέσις ἣν κατέχει θεωρεῖται κενωθεῖσα, ἡ δὲ οἰκεία Ἱερὰ Μητρόπολις ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ ταύτην δι' ἑτέρου ἐφημερίου. Αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐφαρμογῆς τῆς παρούσης παραγράφου καθορισθῇ-
 σονται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παι-
 δείας καὶ Ὁρησκευμάτων».

Ἀντισυνταγματικότης,
 ἀντικανονικότης
 καὶ ἀνεφάρμοστον τοῦ ἄρθρου.

Εἶναι ἀντισυνταγματικὸν τὸ ἄρθρον ὡς ἀντι-
 κανονικόν, τοῦ Κανόνος 63ου (54ου) τῆς ἐν Καρθα-
 γένῃ Συνόδου διακελεύοντος, «...ὥστε μηδένα ἐπί-
 σκοπον ἰδιοποιεῖσθαι ἀλλότριον κληρικόν, παρὰ
 τὴν κρίσιν τοῦ προτέρου αὐτοῦ ἐπισκόπου...», τοῦ
 δὲ 15ου Ἀποστολικοῦ Κανόνος ὀρίζοντος ταῦτα:
 «Εἴ τις πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ κατα-
 λόγου τῶν κληρικῶν, ἀπολείψας τὴν ἑαυτοῦ πα-
 ροικίαν, εἰς ἑτέραν ἀπέλθῃ, καὶ παντελῶς μεταστὰς
 διατρίβῃ ἐν ἄλλῃ παροικίᾳ παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου
 ἐπισκόπου, τοῦτον κελεύομεν μηκέτι λειτουργεῖν,
 εἰ μάλιστα προσκαλουμένου αὐτὸν τοῦ ἐπισκόπου
 αὐτοῦ ἐπανελθεῖν, οὐχ ὑπήκουσεν, ἐπιμένων τῇ ἀτα-
 ξίᾳ· ὡς λαϊκὸς μέντοι ἐκεῖσε κοινωνεῖτω».

Μία στατιστικὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας καὶ
 μία στατιστικὴ τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ ἐφημεριακοῦ κλήρου
 (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀγάμων, τῶν ἐν
 ἐφημερείαις ὑπηρετούντων) θὰ παρουσίαζεν, ὅτι
 καθ' ἅπασαν τὴν Χώραν ὅχι μόνον δὲν ὑπάρχουν
 ὑπεράρθμοι ἐφημέριοι, ἀλλ' ἀντιθέτως ὑπάρχουν
 τρομακτικὰ ἐφημεριακὰ κενά, ἰδίᾳ εἰς τὰς παραμεθο-
 ρίους περιοχάς, ἐνθα δι' εἰδικούς, ἐθνικοὺς λόγους
 ἔπρεπε νὰ μὴ ὑπάρχῃ οὐδὲν ἐφημεριακὸν κενόν.
 Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀκόμη περιωρίζετο ἡ στατιστικὴ
 ἔρευνα εἰς μόνην τὴν πρωτεύουσάν τῆς Χώρας, πάλιν
 θὰ εὕρισκόμεθα πρὸ τῶν τρομακτικῶν αὐτῶν
 κενῶν, μὲ συντελεστήν εἰς ἀμφοτέρως τὰς περιπτώ-

σεις τὸν ἀριθμὸν τῶν οἰκογενειῶν παρ' ἐκάστη ἐνορία ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἐφημερίων κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις.

Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ δύναμις τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου, ἡ ὑπὸ τοῦ Νόμου τοῦ 1945 προβλεπομένη εἰς 6.000 ἐφημερίους, ἔχει ἐπαυξηθῇ κατὰ δύο χιλιάδας καὶ πλέον ἐφημερίων, δὲν εὐσταθεῖ, διότι ὁ πληθυσμὸς τῆς Χώρας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1945 μέχρι σήμερον ἔχει αὐξηθῇ κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς τὰ ἀστικά κέντρα. Συνεπῶς εἶναι ἐντελῶς ἀνεφάρμοστος ἡ ἀπόσπασις τῶν ὑπηρετούντων εἰς τὰ ἀστικά κέντρα κληρικῶν ἐγγάμων καὶ μὴ. Ἡ μόνη ἐνδεδειγμένη λύσις ἐν προκειμένῳ εἶναι ν' ἀποδεχθῇ ἡ Πολιτεία, ὡς οἶόν τε τάχιστα, τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, τὴν ληφθεῖσαν ἤδη ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1963, διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ περαιτέρω ἐκκρεμότης ἐγκυμονεῖ πλείστους ὅσους κινδύνους ἐπὶ ἀνυπολογίστῳ θρησκευτικῇ καὶ ἐθνικῇ ζημίᾳ.

Π ρ ό τ α σ ι ς.

Ἡ Ἐπιτροπὴ προτείνει ὅπως ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας ἐμμένῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν, τὴν ληφθεῖσαν κατὰ τὸ 1963 περὶ μειώσεως τῶν προσόντων τῶν ὑποψηφίων Ἐφημερίων. Ἐφ' ὅσον δὲ τὸ ταχύτερον δὲν τακτοποιηθῇ τὸ θέμα τοῦ ἐνιαίου μισθολογίου, διὰ τοὺς Ἐφημερίους, δὲν δύναται ν' ἀποκτηθῇ μεμορφωμένος ἐφημεριακὸς κλῆρος.

ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

Ἡ Ἐπιτροπὴ προτείνει τελικῶς εἰς τὴν Ἱεραρχίαν τὰ ἀκόλουθα:

Ὅπως ὀρίσῃ Ἐπιτροπὴν διὰ νά:

α) ἐπιδώσῃ εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, τὸν ἐπὶ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας Ὑπουργόν, τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς καὶ τοὺς

Ἀρχηγούς τῶν Κομμάτων τὸ ἐγκριθησόμενον ὑπ' Αὐτῆς Ὑπόμνημα ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4589/1966 Νομοθετικοῦ Διατάγματος, β) νὰ προβῇ εἰς ἐμπειριστατωμένην ἀνακοίνωσιν πρὸς τὸν Τύπον, διὰ νὰ ἀναπτύξῃ τὰς ἀπόψεις καὶ τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ θέματος, γ) νὰ παρακολουθήσῃ, τέλος, τὴν ὅλην πορείαν καὶ ἐξέλξις τοῦ θέματος καὶ ἀναφέρῃ ἐν καιρῷ εἰς τὴν Ἱεραρχίαν τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς.

Ἄλλὰ καθ' ὃν χρόνον συνετάσσετο τὸ παρὸν φυλλάδιον, εἰς μερίδα τῆς Βουλῆς ἔγινεν ἀντιληπτὸν καὶ συνειδητὸν τὶ ἐσήμαινεν εἰς τὴν πραγματικότητα ἢ ψήφισις τοῦ Νόμου τούτου. Ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἀρκετοὶ μέχρι στιγμῆς βουλευταὶ ἐξ ὅλων τῶν κομμάτων εἶδαν καθαρὰ ὅτι ἡ Ἑθνικὴ Ἀντιπροσωπεία 1) ἐψήφισε Νόμον ἀντισυνταγματικὸν εἰς πλεῖστα σημεῖα του καὶ 2) ὅτι συνήργησεν, χωρὶς νὰ τὸ ὑποπτευθῇ, εἰς τὴν δημιουργίαν σοβαρωτάτων κινδύνων ὥς πρὸς τὰς ὁμαλὰς σχέσεις Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας, μὲ μέγαν ἀντίκτυπον σκανδαλισμοῦ καὶ συγχύσεως εἰς τὸν θρησκευόμενον λαόν.

Οἱ βουλευταὶ αὐτοί, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν γίνεται μεγαλύτερος, ἀπεφάσισαν νὰ διαφωτίσουν καὶ τοὺς ὑπολοίπους συναδέλφους των. Συγχρόνως καταθέτουν πρότασιν, ὅπως βάσει τοῦ ἄρθρου 35 τοῦ Συντάγματος, καταργηθοῦν αἱ συνταγματικῶς καὶ κανονικῶς ἀστήρικτοι Διατάξεις τοῦ ψηφισθέντος Νόμου, τὰς ὁποίας ἐπισημαίνομεν εἰς τὸ παρὸν φυλλάδιον. Ὑπογραμμίζουν δὲ εἰς τὴν φωτεινὴν καὶ συγκινητικὴν διὰ τὸ φιλόστοργον πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν εἰσηγητικὴν των ἔκθεσιν: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος προστατεύεται

ἐξ ὑπαρχῆς διὰ τῶν δύο πρώτων ἄρθρων τοῦ Συντάγματος, ὡς σωτήριος κιβωτὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Τὸ τοιοῦτον γεννᾷ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Ἀντιπροσωπείαν τὸ χρέος νὰ περιφρουρῇ ἀείποτε τὴν συνταγματικὴν προστασίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ μεριμνᾷ νομοθετοῦσα ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς προστασίας, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἀπροσκόπτου καὶ εὐρύθμου λειτουργίας Αὐτῆς». Ὑπ' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ πνεῦμα, ἡ Βουλὴ ἀσφαλῶς θὰ ἀναθεωρήσῃ σύσσωμος τὴν στάσιν της, ἡ ὁποία ὠφείλετο εἰς τὸ ὅτι δὲν ἔσχεν ἄμεσον ἀντίληψιν τῆς πολιτικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀμαρτωλότητος τοῦ Νόμου τούτου.

Διότι οὐδεὶς Ἕλλην βουλευτὴς θὰ ἐπέτρεπεν εἰς ἑαυτὸν νὰ κατανεύσῃ εἰς νομοθέτημα ἀντιβαῖνον πρὸς τὸ Σύνταγμα καὶ ἀποβλέπον εἰς τὸν ἐξευτελισμὸν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἐπὶ τῆς προτάσεως Νόμου περὶ τροποποιήσεως
καὶ καταργήσεως διατάξεων τοῦ Ν.Δ. 4589/66

Περὶ

«Ρυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ ἄλλων
τινῶν διατάξεων»

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐξ ἱστορικῶν λόγων,
οἵτινες καθιστοῦν ταύτην φιλόστοργον μητέρα
καὶ σωτήριον κιβωτὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἐξ
ὑπαρχῆς διὰ τῶν δύο πρώτων ἄρθρων αὐτοῦ προ-
στατεύεται, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τοῦ Συντάγματος.

Τὸ τοιοῦτον γεννᾷ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Ἀντιπροσω-
πείαν τὸ χρέος νὰ περιφρουρῇ ἀείποτε τὴν συντα-
γματικὴν προστασίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ μεριμνᾷ
νομοθετοῦσα ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς προστασίας,
ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἀπροσκόπτου καὶ εὐρύθμου λει-
τουργίας Αὐτῆς.

Καὶ ὑπὸ τὸ ἀνωτέρω πνεῦμα, ἀσφαλῶς προέβη
ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐξουσιοδοτήσεως εἰς τὴν ψήφισιν
τοῦ Ν.Δ. 4589/10-11-66.

Ἐν τούτοις, ὡς τὰ πράγματα ἀποδεικνύουν, ἡ
σύγχυσις ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἔτι μείζων, διότι
ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐξουσιοδοτήσεως δὲν περιωρίσθη εἰς
τὴν ἄρσιν τῶν κακῶς κειμένων, ἀλλὰ ἐθέσπισε διατά-
ξεις, αἵτινες δημιουργοῦν πρωτοφανῆ σάλον ἐγκυμο-
νοῦντα μυρίους κινδύνους, ὡς πρὸς τὰς ὁμαλὰς σχέ-
σεις Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας καὶ πέραν τούτου σκαν-
δαλισμὸν καὶ σύγχυσιν εἰς τὸν θρησκευόμενον λαόν.

Ἔνεκα τῶν ἀνωτέρω οἱ ὑπογεγραμμένοι Βουλευταὶ αἰτούμεθα, ὅπως, βάσει τοῦ ἀρθροῦ 35 τοῦ Συντάγματος καταργηθοῦν αἱ κατωτέρω διατάξεις. Εἰδικώτερον σημειοῦμεν ὅτι:

Ἡ παράγραφος 1 τοῦ ἀρθροῦ 3 εἶναι ἀντισυνταγματική, διότι, πρῶτον τὰ μέλη δὲν ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀλλὰ διορίζονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ δὲν ἐξασφαλίζεται τὸ ἀδιάβλητον τῆς κρίσεως. Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι ὡσαύτως ἀντίθετος πρὸς τὴν συνταγματικὴν ἐπιταγὴν τῶν ἀρθρων 2 καὶ 3 τοῦ Συντάγματος καὶ ὡς ἀντισυνταγματικὴ δέον νὰ καταργηθῇ. Δεύτερον, διότι διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἐπιχειρεῖται βαθεῖα τομὴ ὑπὸ τοῦ Νόμου εἰς τὰ ὑπὸ τῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας καθοριζόμενα θέματα ἐκλογῆς τῶν Ἐπισκόπων καθ' ὅσον καθορίζει ὁ Νόμος διὰ πρώτην φορὰν συμμετοχὴν λαϊκῶν εἰς τὸν καταρτισμὸν Καταλόγου τῶν ἐκλογίμων ἐκ τοῦ ὁποίου ἐκλέγονται οἱ Μητροπολίται. Τρίτον, διότι διὰ τῆς συνθέσεως τῆς ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπομένης Ἐπιτροπῆς πλειοψηφεῖ τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον εἰς τὴν ἐν λόγῳ Κληρικολαϊκὴν Ἐπιτροπὴν (13 Ἀρχιερεῖς 15 λαϊκοί). Τέταρτον, διότι κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην μετέχουν τῆς Κληρικολαϊκῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου ἢ οἱ νόμιμοι αὐτῶν ἀναπληρωταί. Εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν μετέχει ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας θὰ προεδρεύσῃ κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις ὁ πρῶτος τῇ τάξει πάντων τῶν ἐν τῷ Κράτει ὑπηρετούντων δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ δικαστικῶν, καὶ ἐν προκειμένῳ οὐχὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν. Ἐν ἀπουσίᾳ δὲ τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας θὰ προεδρεύσῃ ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τῶν Προέδρων ὁ ἀναπληρωτὴς τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, Ἀντιπρόεδρος τούτου. Ἐν ἀπουσίᾳ ἐν τέλει καὶ τούτου ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Πέραν τούτων ἡ ἀντικανονικότης τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι αὐταπόδεικτος καθ' ὅσον ὁ 3ος Κανὼν τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου διακελεύεται ταῦτα : «Πᾶσαν ψῆφον γινομένην παρὰ ἀρχόντων, ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου, ἄκυρον μένειν, κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα· Εἴ τις ἐπίσκοπος, κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατῆς ἐκκλησίας γένηται, καθαιρεῖσθω, καὶ ἀφοριζέσθω, καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες. Δεῖ γὰρ τὸν μέλλοντα προβιβάζεσθαι εἰς ἐπισκοπὴν, ὑπὸ ἐπισκόπων ψηφίζεσθαι καθὼς παρὰ τῶν Ἀγ. Πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ ὥριστα ἐν τῷ κανόνι τῷ λέγοντι· Ἐπίσκοπον προσήκει, μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καθίστασθαι, εἴ δὲ δυσχερές εἴη τὸ τοιοῦτο, ἢ διὰ κατεπείγουσαν ἀνάγκην, ἢ διὰ μῆκος ὁδοῦ, ἐξάπαντος τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένους, (συμφήφων γινομένων καὶ τῶν ἀπόντων, καὶ συντιθεμένων διὰ γραμμάτων), τότε τὴν χειροτονίαν ποιεῖσθαι. Τὸ δὲ κῦρος τῶν γινομένων, δίδοσθαι καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τῷ Μητροπολίτῃ».

Ὡς πρὸς τὰς παραγράφους 1 καὶ 2 τοῦ ἄρθρου 4 σημειοῦμεν ὅτι ἀντίκειται εἰς ἐκκλησιαστικούς Κανόνας καὶ τὸ ἰσχύον Σύνταγμα, δεδομένου ὅτι τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος ἐπιτάσσει τὴν ἀπαρασάλευτον «τήρησιν» τῶν ἱερῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν κανόνων καὶ ἱερῶν Παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ὥς ἄνω ἀντισυνταγματικότης καθίσταται πρόδηλος διότι δημιουργεῖ διὰ τῆς παρ. 2 τοῦ ὡς ἄνω ἄρθρου, ἄνισον μεταχείρισιν μεταξύ Ἀρχιεπισκόπου καὶ Μητροπολιτῶν μὴ δικαιολογούμενην ἐκ δημοσίου ἢ κοινωνικοῦ τινος συμφέροντος καὶ οὕτω ἀντίκειται εἰς τὴν ρητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος, δι' ἧς ὁρίζεται : «Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Νόμου».

Ἀλλὰ αἱ ἄνωτέρω διατάξεις ἀντίκεινται καὶ εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας : Τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρωτοδευτέρας Κανὼν 16ος εἰς τὸν ὁποῖον μεταξύ

τῶν ἄλλων ἀναφέρεται τό «μηδενὶ τρόπῳ ἐπίσκοπον καταστήναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἧς ἐτι ὁ προεστὼς ζῇ, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ συνίσταται τιμῇ, εἰμὴ αὐτὸς ἐκὼν τὴν ἐπίσκοπὴν παραιτήσεται. Χρὴ γὰρ πρότερον τὴν αἰτίαν τοῦ μέλλοντος τῆς ἐπίσκοπῆς ἐκδιώκεσθαι, κανονικῶς ἐξεταζομένην, εἰς πέρας ἀγεσθαι, εἴθ' οὕτω, μετὰ τὴν αὐτοῦ καθαίρεσιν, ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπίσκοπὴν προβιβάζεσθαι». Κανὼν 23ος τῆς ἐν Ἀντιοχείας Συνόδου, ἔχων ὡς ἐπεται: «Ἐπίσκοπον μὴ ἐξεῖναι ἀντ' αὐτοῦ καθιστᾶν ἕτερον ἑαυτοῦ, διάδοχον, κἂν πρὸς τῇ τελευτῇ τοῦ βίου τυγχάνῃ, εἰ δέ τι τοιοῦτον γίγνοιτο, ἄκυρον εἶναι τὴν κατάστασιν. Φυλάττεσθαι δὲ τὸν θεσμόν τὸν ἐκκλησιαστικὸν περιέχοντα μὴ δεῖν ἄλλως γίνεσθαι ἐπίσκοπον, ἢ μετὰ συνόδου καὶ ἐπικρίσεως ἐπισκόπων, τῶν μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ ἀναπαυσασμένου τὴν ἐξουσίαν ἐχόντων τοῦ προάγεσθαι τὸν ἄξιον». Πρὸς τοῖς ἀνωτέρω ἃς παραβληθῶσι καὶ παράλληλοι ἱεροὶ Κανόνες καὶ μάλιστα ὁ 3ος Κανὼν τοῦ Ἀγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας.

Τέλος τὸ ὑπὸ κρίσιν ἄρθρον ὡς ἀντισυνταγματικὸν καὶ ἀντικείμενον εἰς τοὺς ἱεροὺς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας δέον νὰ καταργηθῇ, διότι σὺν τοῖς ἄλλοις δύναται νὰ ἔχῃ καὶ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ὑπαρξὶς διατάξεων περὶ ἀνικανότητος λόγῳ ἀσθενείας ἢ γήρατος εἶναι δεκταὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς κανονικαί (βλ. 16ον Κανόνα τῆς Πρωτοδευτέρας), διὸ καὶ συμπεριελήφθησαν εἰς τοὺς προηγουμένους Καταστατικούς Χάρτας τῆς Ἐκκλησίας, αἵτινες ἔγιναν αὐστηρότεραι κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου Καταστατικοῦ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 4243/1962 Νόμου.

Ὡς πρὸς τὴν παράγραφον 1 τοῦ ἁρθρου 5 σημειοῦμεν ὅτι εἶναι ἀντισυνταγματικὴ ὡς ἀντικείμενη εἰς τὰ ἄρθρα 2 καὶ 3 τοῦ Συντάγματος, διότι οἱ ἱατροὶ ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ κατὰ περίπτω-

σιν καὶ ὄχι παγίως ὑπὸ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς, ὡς ὠρίζον οἱ μέχρι τοῦδε Καταστατικοὶ Χάρται τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ παράγραφος αὕτη εἶναι τελείως ἀντίθετος πρὸς τὰς κρατούσας γενικὰς ἀρχὰς τοῦ δημοσίου δικαίου, καθ' ὅς τὰ συλλογικὰ ὄργανα τὰ ἔχοντα ἀρμοδιότητα ἵνα ἀποφαίνωνται ἐπὶ περιπτώσεων ἀνικανότητος κ.λ.π. συγκροτοῦνται κατὰ πάγιον τρόπον καὶ δι' ὠρισμένον χρόνον καὶ οὐχὶ κατὰ περίπτωσιν. Ἡ παράγραφος 2 τοῦ ἄρθρου 5 εἶναι ἀντισυνταγματική, διότι ὁ Ὑπουργὸς ἔχει, δι' αὐτῆς, τὸ δικαίωμα ἄνευ γνώμης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ν' ἀποφασίζῃ περὶ ἐξόδου Ἀρχιερέων ἐκ τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας, δικαίωμα τὸ ὁποῖον μόνον ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κέκτηται κατὰ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας. Ἐκτὸς ὅμως τῆς ἀντισυνταγματικότητος εἶναι καὶ ἀντικανονικὴ διότι ἀντιτίθεται πρὸς τὸν 16ον Κανόνα τῆς ἐν Κων/πόλει Πρωτοδευτέρας Συνόδου.

Ἡ παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 6 εἶναι ἀντισυνταγματική διότι ὡς ἔχει διατυπωθῇ ἐπιτάσσει τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀμοιβὴν ἐπὶ πάσης ἱεροπραξίας μηδὲ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων ἐξαιρουμένων, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Θ. Λειτουργίας, ὡς διηυκρίνισε καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 141 Ἐγκυκλίου τοῦ τῆς 16 Νοεμβρίου 1966. Ἀλλὰ μὴν, τὸ Σύνταγμα διατηροῦν τὸ κῦρος τῶν ἱερῶν Κανόνων καταρρίπτει δι' αὐτὸν καὶ μόνον τὸν λόγον τὴν παράγραφον ταύτην. Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι ἡ παράγραφος αὕτη εἶναι ἀντίκρυς ἀντίθετος πρὸς τὰ ἄρθρα 21, 23 καὶ 25 τοῦ νόμου 671 τοῦ 1943 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἅτινα ἀνάγονται εἰς τὰ ἀμιγῶς ποιμαντορικὰ καθήκοντα τοῦ Ἐπισκόπου.

Κατὰ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας ὁ Ἐπίσκοπος ὑποχρεοῦται νὰ παιδεύῃ τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν εἰς τὴν εὐσέβειαν, τελῶν τὰ Μυστήρια, ὡς ρητῶς διακελεύουν οἱ ἱεροὶ Κανόνες 58ος τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων, 19ος Πενθέκτης ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου. Ἡ παράγραφος αὕτη τοῦ νόμου ἀντίκειται καὶ εἰς

τὴν κατ' ἐξοχὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ σώζειν ψυχάς, διὰ τῆς τελέσεως τῶν θείων Μυστηρίων, καὶ τῆς τελέσεως τῶν ἀγιαστικῶν ἐν γένει μέσων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ πέραν τούτου δημιουργεῖται πραγματικὸν ἀδιέξοδον διὰ τὰς περιπτώσεις ἐκείνας εἰς ἃς ὁ Ἀρχιερεὺς διὰ ποικίλους λόγους καὶ δὴ καὶ πνευματικούς, δὲν κρίνει σκόπιμον νὰ δεχθῇ χρήματα ἐξ ἱεροπραξιῶν.

Τέλος διὰ τῆς ὡς ἄνω διατάξεως ὁ νομοθέτης τὰ ἀνέκαθεν ἰσχύσαντα ἐν τῇ Ἀγίᾳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ προαιρετικὰ φιλοδωρήματα (βλ. Πρακτικὰ τῆς Βουλῆς) καὶ διὰ τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τῆς ἱερωσύνης τὰ μεταβάλλει εἰς ὑποχρεωτικὰ καὶ καθορίζει δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου φορολογίαν τῶν πιστῶν, ἀντικειμένην εἰς τὸ Σύνταγμα (βλέπε Ἀρχιμ. Ἱερωνύμου Κετσώνη «Περὶ συντηρήσεως τοῦ ἱεροῦ Κλήρου»), δημιουργεῖ δὲ χάσμα μεταξὺ ποιμένος καὶ ποιμνίου, ὅπερ ἀπαράδεκτον κατὰ τε τοὺς ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὸ Σύνταγμα.

Ἀντισυνταγματικότης καὶ ἀντικανονικότης.

Διὰ τοὺς προηγουμένους καὶ ἀνωτέρω ἐκτεθέντας λόγους καὶ ἡ παράγραφος 4 τοῦ ἄρθρου 6 εἶναι ἀντισυνταγματικὴ καὶ ἀντικανονικὴ καὶ διὰ τὸν λόγον, ὅτι θεσπίζει ἄνισον μεταχείρισιν μεταξὺ τῶν Ἐφημερίων τῆς χώρας.

Ἡ διάταξις τῆς παραγράφου 5 τοῦ ἄρθρου 6 δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ βασίμως ὅτι ἀντίκειται εἰς τὸ ἄρθρον 17 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος, διότι περιορίζει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πολίτου ἵνα διαθέτῃ ὡς βούλεται τὴν περιουσίαν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος, διότι δημιουργεῖ εἰς βάρος τῶν Ἐπισκόπων ἀνεπίτρεπτον ἀνισότητα, μὴ δικαιολογουμένην ἐκ δημοσίου ἢ κοινωνικοῦ τινος συμφέροντος.

Ἡ ἀντικανονικότης τῆς παραγράφου ταύτης καταδεικνύεται ἐκ τῶν κάτωθι ἱερῶν Κανόνων, οἵτινες τὰ ἀντίθετα ἀκριβῶς πρὸς αὐτὴν ἐπιτάσσουσιν. Οὕτω κατ' αὐτοὺς ἄγαμος Κληρικὸς γενόμενος Ἐπίσκοπος, ἀποβάλλει τὴν μοναχικὴν ἰδιότητα. Ὄταν ἐξ ἄλλου ὁ Ἐπίσκοπος ἐγκαταβιώσῃ εἰς Μονὴν καὶ δεχθῇ τὸ μοναχικὸν σχῆμα παύει νὰ ἀσκῇ Ἀρχιερατικὰ καθήκοντα : Κανὼν 2ας τῆς ἐν Ἀγίᾳ Σοφίᾳ Συνόδου τοῦ ἔτους 879 μ.Χ. «Πηδάλιον» τοῦ 1886, Ἀθῆναι, σελὶς 296-297). Κανὼν 40ος τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων πρὸς τοῖς ἄλλοις διατάσσει, ἵνα ὁ Ἐπίσκοπος... «ἐξουσίαν ἔχη, τὰ ἴδια τελευτῶν... οἷς βούλεται, καὶ ὡς βούλεται, καταλείψαι καὶ μὴ προφάσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων διαπίπτειν τὰ τοῦ ἐπισκόπου...». Ὡσαύτως ὁ ἐπόμενος 41ος Ἀποστολικὸς Κανὼν τὰ ἴδια ἐντέλλεται, ὡς καὶ ὁ 22ος τῆς ἐν Κερθαγένῃ Συνόδου.

Ὡς ἀντισυνταγματικὴ καὶ ἀντικανονικὴ ἡ ὡς ἄνω διάταξις τοῦ Ν.Δ. δέον ὅπως καταργηθῇ. Δέον δὲ νὰ καταγῇ καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐνῶ ἐκ τοῦ Συντάγματος ὁ Ἀρχιερεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συντάξῃ διαθήκην, διὰ τῆς διατάξεως ταύτης τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος ἡ διαθήκη αὐτοῦ δὲν ἀναγνωρίζεται.

Ὡς πρὸς τὴν παράγραφον 6 τοῦ ἄρθρου 6 φρονοῦμεν ὅτι πρέπει νὰ καταργηθῇ καὶ τὸ δι' αὐτῆς προβεπόμενον θέμα νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸν ὑπὸ μελέτην Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ ἐδάφιον β' τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 7 δέον νὰ τροποποιηθῇ οὕτως ὥστε οἱ τρεῖς ἑγγαμοὶ ἐφημέριοι νὰ προτείνωνται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας. Ὡσαύτως εἰς τὴν παράγραφον 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 7 δέον ἐν τέλει νὰ προστεθῇ «μετὰ προηγουμένην σύμφωνον γνώμην τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας».

Αἱ παράγραφοι 1 καὶ 2 τοῦ ἀρθρου 8 ἀντίκεινται εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὴ τοῦ 63ου (54ου) τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου διακελεύοντος «...ὥστε μηδένα ἐπίσκοπον ἰδιοποιεῖσθαι ἀλλότριον κληρικόν, παρὰ τὴν κρίσιν τοῦ προτέρου αὐτοῦ ἐπισκόπου...», τοῦ δὲ 15ου Ἀποστολικοῦ Κανόνος ὀρίζοντος ταῦτα : «Εἰ τις πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τῶν κληρικῶν, ἀπολείψας τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν, εἰς ἑτέραν ἀπέλθῃ, καὶ παντελῶς μεταστὰς διατρίβῃ ἐν ἄλλῃ παροικίᾳ παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, τοῦτον κελεύομεν μηκέτι λειτουργεῖν, εἰ μάλιστα προσκαλουμένου αὐτὸν τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ ἐπανελθεῖν, οὐχὶ ὑπήκουσεν, ἐπιμένων τῇ ἀταξίᾳ ὡς λαϊκὸς μέντοι ἐκεῖσε κοινωνεῖτω».

Μία στατιστικὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Χώρας καὶ μία στατιστικὴ τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ ἐφημεριακοῦ κλήρου (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀγάμων, τῶν ἐν ἐφημερίαις ὑπηρετούντων) θὰ παρουσίαζεν, ὅτι καθ' ἅπασαν τὴν χώραν ὅχι μόνον δὲν ὑπάρχουν ὑπεράριθμοι ἐφημέριοι, ἀλλ' ἀντιθέτως ὑπάρχουν τρομακτικὰ ἐφημεριακὰ κενά, ἰδίᾳ εἰς τὰς παραμεθορίους περιοχάς, ἐνθα δι' εἰδικούς, ἐθνικούς λόγους ἔπρεπε νὰ μὴ ὑπάρχῃ οὐδὲν ἐφημεριακὸν κενόν. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀκόμη περιορίζετο ἡ στατιστικὴ ἔρευνα εἰς μόνην τὴν πρωτεύουσαν τῆς Χώρας, πάλιν θὰ εὕρισκόμεθα πρὸ τῶν τρομακτικῶν αὐτῶν κενῶν μὲ συντελεστὴν εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις τὸν ἀριθμὸν τῶν οἰκογενειῶν παρ' ἐκάστη ἐνορίᾳ ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἐφημερίων κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις.

Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ δύναμις τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου, ἡ ὑπὸ τοῦ Νόμου τοῦ 1945 προβλεπομένη εἰς 6.000 ἐφημερίους ἔχει ἐπαυξηθῇ κατὰ δύο χιλιάδας καὶ πλέον ἐφημερίων, δὲν εὐσταθεῖ, διότι ὁ πληθυσμὸς τῆς Χώρας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1945 μέχρι σήμερον ἔχει αὐξηθῇ κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς τὰ ἀστικά κέντρα. Συνεπῶς εἶναι ἐντελῶς ἀνεφάρμοστος ἡ ἀπό-

σπασις τῶν ὑπηρετούντων εἰς τὰ ἀστικά κέντρα κληρικῶν ἐγγάμων καὶ μή. Ἡ μόνη ἐνδεδειγμένη λύσις ἐν προκειμένῳ εἶναι ν' ἀποδεχθῇ ἡ Πολιτεία ὡς οἶόν τε τάχιστα, τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, τὴν ληφθεῖσαν ἤδη ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1963, διότι ἐν ἐναντία περιπτώσει ἡ περαιτέρω ἐκκρεμότης ἐγκυμονεῖ πλείστους κινδύνους ἐπὶ ἀνυπολογίστῳ θρησκευτικῇ καὶ ἐθνικῇ ζημίᾳ. Ἐνδείκνυται συνεπῶς ἡ ἐμμονὴ εἰς τὴν ἀπόφασιν, τὴν ληφθεῖσαν κατὰ τὸ 1963 περὶ μειώσεως τῶν προσόντων τῶν ὑποψηφίων Ἐφημερίων. Ἐφ' ὅσον δὲ τὸ ταχύτερον δὲν τακτοποιηθῇ τὸ θέμα τοῦ ἐνιαίου μισθολογίου, διὰ τοὺς Ἐφημερίους, δὲν δύναται ν' ἀποκτηθῇ μεμορφωμένος ἐφημεριακὸς κλῆρος.

Ἐπὶ τούτοις ὑποβάλλομεν τὴν κατωτέρω κατὰ τὸ ἄρθρον 35 τοῦ Συντάγματος πρότασιν περὶ καταργήσεως καὶ τροποποιήσεως τῶν ὡς ἄνω ἀναφερομένων διατάξεων τοῦ Ν.Δ. 4589/66.

ΠΡΟΤΑΣΙΣ ΝΟΜΟΥ

Περὶ καταργήσεως καὶ τροποποιήσεως ἐνίων διατάξεων τοῦ Ν.Δ. 4589/66 «περὶ ρυθμίσεως ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ ἄλλων τινῶν διατάξεων».

Ἄρθρον 1

Αἱ διατάξεις :

α) τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἁρθροῦ 3, β) τοῦ ἁρθροῦ 4, γ) τῶν παραγράφων 1 καὶ 2 τοῦ ἁρθροῦ 5, δ) τῶν παραγράφων 2, 4, 5 καὶ 6 τοῦ ἁρθρ. 6 καὶ ε) τοῦ ἁρθροῦ 8 τοῦ Ν.Δ. 4589/1966 καταργοῦνται ἀφ' ἧς ἴσχυσαν.

Ἄρθρον 2

1. — Ἡ ἐν τέλει τῆς περιπτώσεως β' τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἁρθροῦ 7 τοῦ Ν.Δ. 4589/66 φράσις

«τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων» ἀντικαθίσταται διὰ τῆς φράσεως «τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος».

2. — Εἰς τὴν παράγραφον 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου προστίθεται ἐν συνεχείᾳ ἡ φράσις «μετὰ προηγουμένην σύμφωνον γνώμην τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Φεβρουαρίου 1967

Ο ΠΡΟΤΕΙΝΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ
Χρυσόστομος Καραπιπέρης

ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΑΙ ἢ ΤΡΟΠΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Τοῦ Ν.Δ. 4589/66 «περὶ ρυθμίσεως Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ ἄλλων τινῶν διατάξεων».

ΑΡΘΡΟΝ 3, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1.

«1. Πᾶσα μετὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 2 παρ. 3 τοῦ παρόντος συγκαλουμένης Ἱεραρχίας κενουμένη Μητροπολιτικὴ ἔδρα πληροῦται ὑποχρεωτικῶς ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς χηρείας αὐτῆς ἐκ τοῦ κατὰ τὴν παρ. 2 τοῦ προηγουμένου ἄρθρου καταλόγου τροποποιουμένου καὶ συμπληρουμένου κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 4326/1963 «περὶ κατάρτισμοῦ καταλόγου ἐκλογίμων πρὸς Ἀρχιερατείαν καὶ πληρώσεως τῶν κενῶν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν καὶ ἄλλων τινῶν διατάξεων», ὑπὸ τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἰσαριθμῶν πρὸς τὰ μέλη αὐτῆς καθηγητῶν-τακτικῶν ἢ ὁμοτίμων - τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ὀριζομένων ἐκάστοτε μετὰ τῶν ἀναπληρωτῶν των δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ, καὶ τῶν

Προέδρων τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἢ τῶν νομίμων ἀναπληρωτῶν των. Ἡ ἐγγραφή ἢ διαγραφή ὑποψηφίου ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἐκλογίμων ἀποφασίζεται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ διὰ τῆς ψήφου τῶν 2/3 τῶν παρόντων μελῶν τῆς ἀνωτέρω κληρικολαϊκῆς Ἐπιτροπῆς».

ΑΡΘΡΟΝ 4, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1 ΚΑΙ 2.

1. Οἱ Μητροπολίται καὶ βοηθοὶ Ἐπίσκοποι ἀποχωροῦν αὐτοδικαίως ἐκ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν ἅμα τῇ συμπληρώσει τοῦ ὀγδοηκοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας των, ἐκδιδομένου Βασ. Δ/τος προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ. Ὡς πρὸς τὴν βεβαίωσιν τῆς ἡλικίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῶν Μητροπολιτῶν καὶ τῶν Βοηθῶν Ἐπισκόπων ἐφαρμογὴν ἔχουσιν αἱ ἐκάστοτε ἐν ἰσχύϊ διατάξεις τῆς νομοθεσίας περὶ ἀποχωρήσεως λόγῳ ὀρίου ἡλικίας τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

2. Διὰ τὸν κατέχοντα ἐκάστοτε τὸν Θρόνον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος δὲν ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῆς προηγουμένης παραγράφου».

ΑΡΘΡΟΝ 5, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1.

«1. Εἰς ἣν περίπτωσιν, Ἀρχιερεὺς, συνεπείᾳ ἀνικανότητος, λόγῳ νόσου ἢ γήρατος κωλύεται ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ποιμαντορικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ἡ διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ὑποχρεοῦται νὰ προκαλέσῃ ἔνορκον γνωμοδότησιν τριῶν καθηγητῶν τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ὀριζομένων δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ καὶ ἐν καταφατικῇ τούτων γνωμοδοτήσει, ἢ Ἱερὰ Σύνοδος, ἐντὸς 15 ἡμερῶν, ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὴν

ὑποβολῆς τῆς ἄνω γνωμοδοτήσεως νὰ κηρύσσει τὸν θρόνον τοῦ ἀνικάνου, χηρεύοντα. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην, ὁ ἐξερχόμενος Ἀρχιερεὺς λαμβάνει ἰσοβίως περίθαλψιν, περὶ ἧς τὸ ἄρθρον 36 τοῦ Ν. 761/1943.

Εἰς τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω ἀπόφασιν προέρχεται ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ ἐπὶ τῇ ἀρνήσει τοῦ κρινομένου Ἀρχιερέως νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν ὑπὸ τῆς ἄνω Ἐπιτροπῆς ἐξέτασιν».

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2.

«2. Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων δικαιούται, ὡσαύτως, νὰ ἀποφασίσῃ ὡς πρὸς Ἀρχιερεὰ τελούντα εἰς κατάστασιν ἀνικανότητος, τὴν κίνησιν τῆς ἐν παραγρ. 1 διαδικασίας, παραπέμπων τοῦτον πρὸς κρίσιν εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ἐπιτροπὴν, τῆς ὁποίας τὸ καταφατικὸν πόρισμα διαβιβάζεται παρ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑποχρεουμένην ἐντὸς 15 ἡμερῶν νὰ κηρύξῃ τὸν θρόνον ἐν χηρείᾳ».

ΑΡΘΡΟΝ 6, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2.

«2. Συνιστᾶται ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος εἰδικὸς λογαριασμὸς παρὰ τῷ Τ.Α.Κ.Ε., διοικούμενος παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ὅστις δύναται δι' ἀποφάσεώς του νὰ ἐκχωρήσῃ τὴν ἀρμοδιότητά του ταύτην εἰς τὸν Γενικὸν Γραμματέα ἢ τὸν Γενικὸν Δ/τὴν Θρησκευμάτων. Εἰς τὸν λογαριασμὸν τοῦτον περιέρχονται ὑποχρεωτικῶς τὰ δικαιώματα τῶν Ἀρχιερέων α) ἐκ γάμων καὶ διαζυγίων καὶ β) ἐκ τῶν πάσης φύσεως ἱεροπραξιῶν, ἅτινα ὑποχρεωτικῶς ἐπὶ ἀπειλῇ, ἄλλως τῶν ποινῶν τῶν ἄρθρων 235 καὶ 236 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος, καταβάλλονται παρὰ τῶν πιστῶν εἰς τὸ ΤΑΚΕ ἐπὶ τῇ ἐκδόσει διπλοτύπου ἀποδείξεως».

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 4,

«4. Διὰ Β. Δ/τος ἐκδιδομένου προτάσει τῶν Ὑπουργῶν ἐπὶ τῆς Ἑθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν α) Καθορίζονται τὰ τῶν οἰκονομικῶν ὑποχρεώσεων τῶν Χριστιανῶν διὰ βαπτίσεις, γάμους, μνημόσυνα καὶ κηδείας ὡς καὶ τὰ τῆς δικαιοτέρας κατονομῆς τῶν ἐκ τῶν ἱεροπραξιῶν τούτων ἐσόδων μεταξὺ τῶν πλουσίων καὶ πτωχῶν ἐνοριῶν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης καὶ τῶν λοιπῶν μεγάλων πόλεων μὲ πληθυσμὸν ἄνω τῶν 50.000 κατοίκων καὶ β) ἀναπροσαρμόζονται τὰ περιερχόμενα κατὰ τὰ ἄνωτέρω εἰς τὸν ΟΔΕΠ δικαιώματα τῶν Ἀρχιερέων ἐκ γάμων καὶ διαζυγίων».

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 5.

«5. Καταργοῦνται ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος αἱ διατάξεις περὶ κληρονομίας Ἀρχιερέων καὶ Κληρικῶν προερχομένων ἐκ τοῦ μοναχικοῦ βίου. Ἐκ τούτων οἱ μὲν Ἀρχιερεῖς κληρονομοῦνται ὑπὸ τοῦ ΤΑΚΕ οἱ δὲ λοιποὶ ὑπὸ τῆς Μονῆς τῆς τελευταίας καταβιώσεώς των ἢ ἐκείνης εἰς τὰ μονοχολόγια τῆς ὁποίας ἦσαν πρὸ τῆς χειροτονίας αὐτῶν. Τῆς ἄνωτέρω ρυθμίσεως ἐξαιροῦνται τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα τῶν Ἀρχιερέων τὰ κτηθέντα παρ' αὐτῶν πρὸ τῆς χειροτονίας των ἢ περιελθόντα εἰς τούτους ἐκ κληρονομίας».

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 6.

«6. Ὁ ἔλεγχος τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τῶν Μητροπόλεων ὡς νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, τῶν Ἱ. Μονῶν καὶ τῆς διατηρητέας μοναστηριακῆς περιουσίας διενεργεῖται κατ' ἔτος δι' ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, ὀριζομένων διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Οἰκο-

νομικῶν καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Ὁ αὐτὸς ἔλεγχος θέλει ἐνεργεθῇ ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος καὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1960 καὶ ἐφεξῆς διαχειρίσεως τῶν αὐτῶν ὡς ἄνω νομικῶν προσώπων κλπ.».

ΑΡΘΡΟΝ 7, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1 ΚΑΙ 2.

«Δι' ἀποφάσεως τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργοῦ συνιστᾶται Ἐπιτροπὴ :

α) Ἐκ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ὡς Προέδρου.

β) Ἐκ τεσσάρων Ἀρχιερέων, ὀριζομένων μετὰ τῶν ἀναπληρωτῶν των ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ τριῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἐγγάμων ἐφημερίων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πτυχιούχων τῆς Θεολογίας, ὀριζομένων δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

γ) Ἐκ τοῦ Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἢ τοῦ νομίμου ἀναπληρωτοῦ του.

δ) Ἐκ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ Θρησκευμάτων τοῦ Ὑπουργείου Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἢ τοῦ νομίμου ἀναπληρωτοῦ του.

ε) Ἐκ τῶν καθηγητῶν τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ἀναπληρουμένων ἐν περιπτώσει κωλύματος παρὰ συναδέλφων των, ὀριζομένων ὑπὸ τῆς οἰκείας Σχολῆς.

στ) Ἐκ τοῦ τακτικοῦ καθηγητοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τούτου δὲ κωλυομένου ἐκ καθηγητοῦ ὀριζομένου ὡς ἀναπληρωτοῦ του παρὰ τῆς ἄνω Σχολῆς, καὶ

ζ) Ἐξ ἑνὸς διακεκριμένου Νομομαθοῦς εἰδικοῦ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ θέματα, ὀριζομένου δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Τὸν πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἀπόντα ἢ κωλυόμενον ἀναπληροῖ ὁ ἔχων τὰ πρεσβεῖα τῆς Ἀρχιερωσύνης ἐκ τῶν Ἀρχιερέων μελῶν αὐτῆς.

Τὰ τῆς Γραμματείας τῆς Ἐπιτροπῆς ρυθμισθῇ-
σονται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς
Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

Ἡ Ἐπιτροπὴ θέλει συντάξει, ἐντὸς 2 μηνῶν ἀπὸ
τῆς συγκροτήσεώς της, σχέδιον Κώδικος Καταστα-
τικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συμβου-
λευομένη καὶ τὰ πορίσματα τῆς ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 4243/
1962 «περὶ συστάσεως Ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην
καὶ ὑπόδειξιν μεταρρυθμίσεων τοῦ Καταστατικοῦ
Χάρτου νόμων», συγκροτηθείσης εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡ ἀνωτέρω προθεσμία δύναται νὰ παραταθῇ
ἐπὶ ἓνα εἰσέτι μῆνα, δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ
Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

2. Τὸ ὡς ἄνω σχέδιον Καταστατικοῦ Χάρτου
θέλει ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ὡς Κῶδιξ, κατὰ τὴν
ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 57 τοῦ Συντάγματος προβλεπο-
μένην διαδικασίαν, ἄρθρον 4 τοῦ ἀπὸ 17/19 Δε-
κεμβρίου 1959 Βασ. Διατάγματος, καθ' ὃ ἡ Ἱεραρ-
χία ἐπιλαμβάνεται «τῆς συντάξεως σχεδίων Ἐκ-
κλησιαστικῶν Νόμων ἢ κανονιστικῶν διαταγμάτων
ἢ τροποποιήσεως αὐτῶν καὶ γνωματεύσεως ἐπὶ
τοῦ περιεχομένου τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως συν-
τασσομένων τοιούτων». Ἡ κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Ν.
Διατάγματος τρόπον ὀριζομένη ψήφισις τοῦ Νόμου
δέον νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀντίκειται καὶ εἰς τὸ ἄρθρον 2
τοῦ Συντάγματος, κατὰ τὴν ἐννοίαν τοῦ ὁποῖου
δέον νὰ διατηρῇται ἀπαρασάλευτον τὸ σύστημα
τῆς αὐτοδιοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας.

ΑΡΘΡΟΝ 8, ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΙ 1 ΚΑΙ 2.

«1. Ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ κατὰ τόπους Ἱερὰὶ Μητροπόλεις, ὑποχρεοῦνται ὅπως ὑποβάλουν εἰς τὴν Διαρκῇ Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καταστάσεις τῶν εἰς τὰ ἀστικά κέντρα ὑπηρετούντων τυχόν ὑπερ-αριθμῶν ἡφemerίων. Ἡ διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος θέλει μεριμνήσει περὶ τῆς διαθέσεως τούτων κατὰ τὴν ἰσχύουσαν κανονικὴν τάξιν, πρὸς θεραπείαν ἐπιτακτικῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας.

2. Κληρικοὶ ἡλικίας κάτω τῶν 45 ἐτῶν ὑπηρετοῦντες ὡς ἡφemerioi εἰς πόλεις μὲ πληθυσμὸν ἄνω τῶν 30.000 ἀποσπῶνται κατὰ τὴν ἰσχύουσαν κανονικὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ δύο τὸ πολὺ ἔτη εἰς παραμεθορίους Μητροπόλεις ἵνα ὑπηρετήσωσιν ὡς ἡφemerioi, ἱεροκέρυκες καὶ πνευματικοί.

Ἡ διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ὑποχρεοῦται νὰ προβῇ ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος εἰς σύνταξιν πλήρους πίνακος τῶν ἡφemerίων τῆς ἄνω κατηγορίας, ὅστις καὶ θέλει ὑποβληθῇ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

Ἡ ἡφemerios μὴ συμμορφούμενος μὲ τὴν ἀπόφασιν ἀποσπάσεώς του στερεῖται τῶν ἀποδοχῶν του καὶ ἡ θέσις ἣν κατέχει θεωρεῖται κενωθεῖσα, ἡ δὲ οἰκεία Ἱερὰ Μητρόπολις ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ ταύτην δι' ἑτέρου ἡφemerίου. Αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐφαρμογῆς τῆς παρούσης παραγράφου καθορισθήσονται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων».